

העולם הזה

דו"ח על מוסדות חולי הרע

המחיר
120
פרוטה

למס. 719 / שנה 14, ד' אב, תשי"א / 9.8.51

השבועון המצויד
ל אינפורמציה

עורך הסגנון:
דב איתן
עורך המערכת:
רונן בר, דוד רובינר
חברי המערכת:

סופרי חוץ:
הוארד נורדון, מונטי נייקובס, דנה דינרי, אהרן דומניץ, סלים מנצור.
מיכאל אלמו, יחיאל בשן, ניצה נבי, נירית לביא, רפאל סלע, איתמר עילם, יעקב צילי.

מו"ל: העולם הזה בע"מ; מודפס בדפוס ישראל בע"מ; הפצ: סלם בע"מ.

השבועון המצוייר לאינפורמציה

המערכת והמנהלה:
רח' לילינבלום 12, תל-אביב
ת.ד. 136, טל. (זמני) 68785

2' 2'

מכתבים

ביאליק והפרנקים

הייד לכבודו של ביאליק השני, יחזקאל בנקיר (העולם הזה 716)! אותו העור אותו הארץ, ההב' דל ביניהם: הראשון משורר, השני טיפוס. יעקב סמיר, צה"ל.
המודעה עם דברי ביאליק הוא אנטישמי יהודי, בעל הלך רעיוני היסטוריים מובהק.
אהרן כהן, תל-אביב
אם בעיני הקורא בנקיר לא מצאו חן הטיפוסים האלה ("הפרנקים") הרי יכול הוא לחזור אל ארצו של ביאליק, שם אין פרנקים. לוא היה ביאליק משורר עברי נדול, לא היה משמין את אחיו, בני עדות המזרח.

בכור גולני, טבריה

יש אשכנזים רבים, הראים את הפרנקים כאור אחר לנמרי. אינני מתכוונת לאותם המסתובבים על טיילת שפת הים בחולצות צבעוניות ובבלוריות משוחות, כיון שכאלה גם אשכנזים לא חסרים, אולם ישנו חלק הגון של ספרדים שאנחנו יכולים ללמוד מהם עוד הרבה מדר.

דליה ליטאי, תל-אביב

הבחירון

לשאלות 15-18 של הבחירון (העולם הזה 717): מפ"ם בעד ביטול ניוס הכנות והדתיים בעד הפלמ"ח מניע פרס לבחור הסדר: ריצה קלה ער אלת וחורה לרחוב לילינבלום.
כבר שנים מפ"ם לא תתייב את משטר הפלמ"ח: הוא התאים למתקדים בתנאי המחמרת, אין הוא מאמץ לתקופה של שירות חובה כללי ממלכתי. משה בן-חורין, מנדיל

אין העולם הזה מסכים.
בספר 7 רשום שמפ"ם בעד חידוש המלחמה בערבים. לפי עניות דעתי הרי היא שואפת לשלום, לא פחות מאשר מפ"ם.

דן כהן, חיפה

הקרא כהן ייטיב לקרוא שנית את נאומו של אלוף יגאל אלון ערב הבחירות.

לפי הבחירון נתקבל שנוהל המדינה בארבע השנים הבאות תלוי לא פחות ולא יותר מאשר בריב הפנימי שבקבוץ המאוחד. נראה לי שמפ"ם לא פילגה את הקיבוץ, לכן נתקבל שמר רוקח, ירום הורו, רוכב לו בבחירון שלי כשקט ובכחמה על סוס שובחו גדול מזה של בי. גי. בעשר נקודות בעד. אברהם בלומנטל, רמת גן

האמנם חושב הקורא בלומנטל ששני הצאי הסוטים של הקיבוץ המאוחד אינם חשובים?

המאבק על היופי

צורך הקורא חיים כהן (העולם הזה 716) שיש הבדלים אנטומיים בין גבר ואשה. כל בריבירב יורע שונה שרירי אינו הולם אשה, ודומני שהדבר הורגש במאמר, "המאבק על היופי". הקורא כהן אומר שאי אפשר לתת דפסטים העלולים להרוות. אינני יורע מה מקצועי, אך נעלה מכל ספק כי ידעתי בענינים הנ"ל להי יותר, ואשר לדעתי של יחזקאל נדון (העולם הזה 713) שיש לפתח את הראש ולא את הנוף, דומני שגם ראש של אשה אינו יכול להחזיק בלי נוף מחובר אליו.

רפאל הלפרין, מנהל מכון שמשון התיכונת הוא, מה החלק החשוב יותר.

התשבץ המצוייר

מספר 13 בתשבץ המצוייר (העולם הזה 717) יכול להיות דומה לכל צמד בעולם אבל לא לקנהי סוף. האפרוח המוסר במספר 15 אין לו קשר משפחתי לסוגיות שהוא צריך לסמלה, והנין של מספר 28 דומה יותר לנשר שבסמלים האמריקאים. הלוי נכונה, תל-אביב

הבורא, וכן החי והצומח, יסלחו לדוש.

תשבצים ובחורות

התשבצים שלכם מוכרים לי בחורה המניעה לגיל 20 ונשארת תמיד בת 20. זה 3 פעמים רצופות פרסמתם תשבצים שמספרם היה 75.

ר"ט יוסף לובינסקי, צה"ל

הקורא לובינסקי ישים לב שהבהורה התגברה בינתיים.

"ההברק הקטן"

במסדר התיאטרון הכתרתם את הביקורת על "פנה נדחת" (העולם הזה 714) בכותרת, "ההברק הקטן". זה הזכיר לי את ההברקה על האסיפה לשיווי זכויות הנשים בה טענה אחת הנבירות: "בסך הכל, ההברק בין הגבר והאשה הוא הבדל קטן מאד!" ואשה אתרת קפצה ממקומה וקראה, "יחי ההברק הקטן!". התייבת כונתכם לבדיחה זו?

ישראל רוזינגר, תל-אביב

מה ההבדל?

הזמור קדפטימוני

אני מתנגדת בהחלט לגניבות ספרותיות, אפילו בשטח כה פשוט כמו בדיחות. עד כמה שאני זוכרת קראתי את ההברקה שהופיע ב"מו עיני" (העולם הזה 715) בספר הבדיחות, "צחק צחק".

דליה, תל-אביב

תודה לקוראה דליה שכתוצאה ממכתבה שלל העולם הזה את הפרס משולח הבדיחה. אין העולם הזה יכול להשמר ב-100% מקלפטומניה מסוג זה, אך עירנות הקוראים תעזור לו למנועה.

ציניות

במסדר הארץ פרסמתם קטע של לשכת העתונות הממשלתית בדבר מכירת "שיליו ציניות". (העולם הזה 117). מה הזכיר לי את ההברקה היתה לציניות, הריבים של שם הפרח הנקרא, "ציניה", שאין לה כל קשר עם אנשים ציניים. לא אינכם מכירים פרח זה אני מוזין אתכם לאותו בנתי הנמצאת בבקעת שמואל.

עדי יולורי, תל-אביב

עורן המדור מבקש את סליחת הציניות על ציניותו.

במו עיני

תשובה צינורית

כשהצלם הנודד בחוף שפת הים בתל-אביב כילה את מלאכתו והשי' לים את הצילום הרביעי של יפה' פיה אחת, פנתה אליו בתרעומת: "אבל אדוני הצ' לם, עליך להקי' פיד ולצלם אותי מעבריו הסוב בי יותר ו!".

הצלם המיוגע מחא את הויעה ממצחו ומשיב בצער: "גברתי, מה לעשות ואת יושבת עליו".

הקוראת שושנה רובשני, רמת-גן, זוכה בפרס של 1 ל"י (עם צלם).

רומי 1951

את האמביציות של רומי 1951 אני מעריך באימ' דן זיגר 6000 ל"י (קרי: ששת אלפים לירות ישראליות בחולות). מאין היא תמצוץ את זה? מהמסטיק או מהמקצוע שלה?

גדעון שפיגל, כפר קדמה

רומי היא תופעה נדירה במדינתנו של היום. אם תמשיכו בדרך זו תצליחו לנלות את האמת.

א. יצחקי, הרד יוסף

רומי שלכם היא טיפוס סנובי ביותר ואני מודה לא על הכירי עוד הרבה רומיות קצת יותר אנושיות וספרדיות המסגולות נלם את דמותה של רומי של דוש בקצת יותר הצלחה.

משה דרורי, פרס חנה

אוי לאותם התלמידים שמורתם מלמדת אותם לא להתניס לצבא. ואוי לאותה מדינה שבנותיה אינן מוכנות להלשים עם המצב הקשה בארץ ולהתנדב עליו ואינן מוכנות להקריב קצת מחייהן לעמידה בתור, ומטרת עיניהן היא חוץ לארץ, או, במלים אחרות, רק נחיות.

מתן יואלי, צה"ל.

ברצוני לערוך את זכרונה הקלוי של רומי גורמז: זכורתני כי סיימה את בית הספר העממי של המי' רחי בכני ברק. מקום בו נולדה ובלתה את מרבית שנות חייה, ולא פתחתה. לא זוהי רומי הטי' פוסית שלנו המעליה פרטים מעין אלה.

לאה קורלינסקי, ירושלים

לפי דעתי, רומי ישראלית היא אותה נעלם היודעת לסגל את עצמה לחיי הארץ כמו שהם ולא לשנות בחלומות על בעל עשיר והוליווד.

יעקב בתי-הלחמי, כפר אתא

מצאתי בסיפור חייה של רומי בדיקו אותם הר' ברים שעברו עלי. ראיתי שכאמת הדבר כך: האר' דיאנים חסר לה. כבר ממלחמת העולם השנייה, המלחמה הצליחה, אבל חיינו לא השתנו. מה שאנו רוצות באמת: חושש. אין ונס לא יהיה. מה שכן יהיה זו מלחמה. אבל אני מתגעגעות למשהו של אופק יותר רחב, משהו מועיל לאחרים ומשהו שיתאים גם בשבילנו. אנו לא רוצות להיות נבר רות. עלינו להדש את סדר העולם, ולא נחיה עוד במחנה של מחשבות שובניסיות.

רומי אחרת, בת 30

מדוע לא הודעתם מראש שלרומי יהיה יום הולדת? היתיי מכינה לה עונה יפה...

דבורה גלעד, רחובות

רומי (ודוש) מחכים.

בשרותי מבלה את חופשתה (העולם הזה 716) היא אומרת שאין לה מטבע זר. שקרנית שכמתחתו הרי כשרותי זורה מארצות הברית (העולם הזה 709) היא הביאה אתה שק מלא דולרים.

מנחם שטינגץ, תל-אביב

יבוש לו הקורא שטינגץ. המעלה הוא על דעתו שרותי של דוש תשלשל לכיסה את הדולרים שאטפה למען המדינה?

ספורט מוסיקלי

אני חושב שה"ה נרדי וילנסקי מכובדים את כשרונותיהם בכתיבת תוים. עם מערכת העולם הזה לראשון שחלוקי הדעות ביניהם ייושבו כנאה לנב' רים. הצעת: לאינן תחרות אינור פומבי. מכירת הכרטיסים מובטחת. שושנה דמארי מוכל לשיד בהפסקות בין סכוכ לסכוכ.

יחיאל דרומי, רחובות

הצעה מסוכנת: אם המוסיקאים יתחילו להתאגד, ירצו המתאגדים, לחבר טימ' פנויות.

הסתפקה המערכת בצילום אחד המוסדות, בעל הרמה הגבוהה ביותר במדינה, הוכירה את המוסדות הגרועים רק במלים. אולם הקורא יוכל להסיק את מסקנותיו מסיכומי הדו"ח זה.

העובדה הפשוטה היא שרובם של חולי-הרוח, הזקוקים לרחמים ולעזרה יותר מכל חולים אחרים, נתונים במצב מחפיר. דרוש מאמץ רב, אנושי וכספי, כדי לחסל מצב זה, ולעלות לרמה הגאה למדינה תרבותית.

רק ערנות הציבור, רק לחץ מצד האזרח הנאור, יכולים להניע את הממשלה ואת הכנ' סת למלא תפקיד אנושי זה.

אין זה הדו"ח הראשון מסוג זה המתפרסם בהעולם הזה. קדמו לו דו"חים על נוש' אים כאובים לא פחות. לפיכך כדאי לשאול, בהזדמנות זו, אם אמנם יש תועלת ציבורית בחקירות מסוג זה, אם אמנם מצדיקות התוצאות את פרסומן המכאיב.

הדו"ח החשוב בי יותר שהתפרסם אי' פעם בעתון זה היה על מצב משפחות חללי המלחמה, וב' עיקר של אלמנות החללים. הדו"ח עורר תמיכה ורגשות מצד אחד, התמרמרות רבה מצד שני. אף כי העולם הזה נשאר בודד במער' כה, הועלו מיד ההע' נקות לאלמנות, ה' חל מיד בעיבוד הצ' עות לתיקון החוק, אם לא תוקן עד היום, הרי רובץ חלק מן האשמה על הנוג' עים בדבר, שלא ידעו להמשיך בהדרך שה' עולם הזה החל בה, לא דאגו להמשכת הלחץ הציבורי.

רק במעט פחות חשוב היה הדו"ח על בתי-הסוהר, שגילה את המצב המועז בש' טח זה. פרסום הדברים תרם תרומה נוספת למאמציהם של מנהלי שרות בתי-הסוהר לשכנע את הממשלה והכנסת לגשת מיד להקמת בית-סוהר חדש.

אפשר להמשיך בדוגמאות אלה. לא תמיד הוכתרו מאמצי העולם הזה בהצלחה. כמה פעמים נחלו כשלוני חרוץ — כמו במק' רה של נכי ביתן 19. אולם הסיכום הוא בכל זאת מעודד לכל המאמץ עדיין במשטר די' מוקרטי: דעת הקהל עודה קובעת הרבה במדינת ישראל, שנת 1951. עתון הממלא את שליחותו הציבורית באמונה ובאומץ-לב, וש' אין ספק בכנותו, עוד יכול להביא תועלת לא' מעטה בתיקון עול הנגרם לחלשים. ובזאת, בעצם, זכות-קיומו האמתית.

האורי

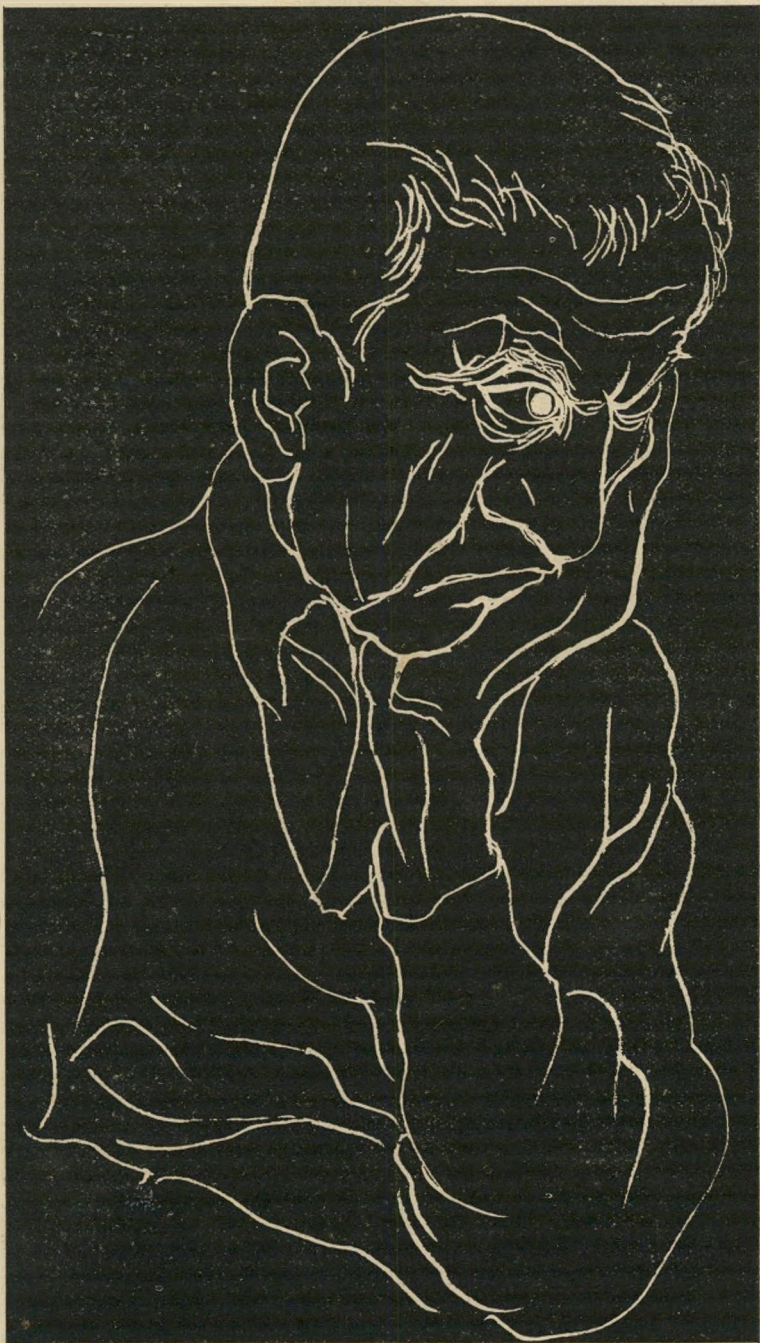
ה ש ע ר

כ-15 מתוך כל 1000 איש בחברה המודרנית לוקים בתקופת חייהם במחלות-ריר. כ-4 מתוך כל 1000 אורחים בארצות-הברית נמצאים במוסדות לטיפול במחלה זו.

עובדה זו לבדה, שמקורה בדאגות, בועזועים ובחוסר-האמונה של התקופה, היתה צריכה לגרום לעניין ציבורי מתמיד בשטח זה. שהרי מי בטוח שלא יובילו גורלו באחד הימים אל מאחרי הווילון?

אולם מאז ימי הביניים, כשקשרו את החולים האומללים באזיקי ברזל אל הכתלים והילקו אותם, לא השתנה בהרבה יחסו הריגשי של האדם הנורמלי אל חברו שנפשו לקתה. הוא מרגיש בחלחלה אינסטינקטיבית, נמנע ככל האפשר מלהציץ אל מעבר לסורגים של בית החולים.

בעמודים הבאים יטול העולם הזה את זרועו של הקורא, יובילו לסירוף קטן בעולם מוזר זה. הקורא יוכח שחלחלתו בלתי-מוצדקת. שהמוסד לחלליות אינו פחות אנושי מאשר כל בית-חולים אחר. אולם הוא יוכח גם מה רב התפקיד המוטל על המדינה ועליו, כעל אורה, כדי להקל על גורלם של האומללים.

מאת שזום כהן
תצלומים: דוד רובינגר
במבט ראשון, אין כל הבל. בית-חולים רגיל, ככל בתי החולים. בכניסה תלוי שלט קטן האומר: שקט בבקשה, בית חולים. בפנים, אולם המתנה רגיל, רווי שקט. אחיות בסינורים לבנים עובדות בצעדים נמרצים וארשת פנים מיוחדת להן המעידה כי אחיות רחמניות הן הנמצאות בתפקיד.

אולם כעבור כמה דקות מתעורר החשד כי משהו לא בסדר. זה לא נותן הרגשה של בית-חולים אמיתי — חסר לו משהו. המשהו — הריח המדוקדק והמשכר — ריח הר פואות האופייני כל כך לבית חולים. אכן, אין זה בית חולים רגיל שחולים באים אליו לניתוח או לתחבושת.

למדי האבטוריטה. אולם רק כשהאחות פותחת את הדלת המובילה לפנים בית החולים רואים מה הוא ההבדל בין המקום הזה לבין בית-חולים אחר. לכל הדלתות חסרות ידידות ואי-אפשר לחולים לפתחן. רק לרופאים וחבר העובדים יש ידידות כאלה, המתאימות לכל הדלתות ומי הוות סמל האבטוריטה שבפניו נפתחות כל הדלתות.

פה ושם עומדים כמה אנשים לבושים בלבוש רחוב. מדברים, מתווכחים, קוראים עיתונים או ספרים. האחות נעצרת לידם, מדברת אתם, שואלת אותם כמה שאלות. אין בשיחות אלה שום דבר המבדיל אותן מאלף שיחות שאנשים "בחוף" מנהלים ביניהם. וכאשר מופיע אדם שופע בריאות, מאותם הטיפוסים האופייניים לשומרי שדות במושבות, בעל שפם-זהב המזדקר עד ללחי, ומתחיל להת' לוצץ עם הצלם על זקנו, קשה לדעת כיצד לענות לו. בסדר חים שהוא אחד מחבר העובדים במקום, אך בכל זאת חוששים שהוא אולי אחד החולים.

ואמנם, במחלקה זו — מחלקת השקטים — קשה להב' חין בסיבה שהביאה את החולים לכאן.

האחות עוברת בפרוידורים, פותחת דלת אחרי דלת, מסבירה, מראה. עד אשר בתנועה פשוטה היא פותחת עוד דלת, ומיד מרגישים שזהו עולם אחר. המעבר מן המחלקות השקטות למחלקה הלא-שקטה הוא פתאומי יותר מהמעבר מן העולם החיצוני לפרוידורי בית-החולים.

במעבר עומדת אשה דומ, ידה הימנית מורמת, כמחזיקה ראי. היא מסוגלת לעמוד כך במשך שעות שלמות ורק להחליף את עמדתה ולחכות פונה אחרת של פסל. בפנים, באולם מרכזי שם מתאספות החולות, עומדות שלוש אחד יות, עיניהן פקוחות לנעשה מסביב. כל כמה דקות פונה אחת הנערות לאחות ומבקשת את בגדיה. לבסוף היא

באה ואומרת: "זו (שם בחורה אחרת) לובשת את בגדי, האחות ניגשת לבחורה שלקחה את בגדי חברתה, מצווה עליה להכנס לח' דר ולפשוט אותם. היא מסרבת והאחות נאלצת להכניסה בכוח. כאשר היא מופיעה עם הבגדים, משנה הבחורה הראשונה את דע' תה: היא כבר לא רוצה ללבשם.

אחת הבחורות במחלקה זו היתה בין השקטות ביותר כאשר הובאה לבית החולים לפני כחודש. אולם עקב הטיפול, נשברה החומה החיצונית, נעלמה הסתגרותה. היא החלה לצעוק, להתעקש על כל דבר, להערים על האחיות. אולם תוך כדי כך, חזרה גם על הפרשה שהביאתה לשם: נטישתה על ידי בחור שהתאהבה בו, למרות היותה נשואה ואם לילדה.

פחד סתוב. בחור נפרד, הנבדל מן האחרים ע"י המטה הבודדת שבו (באחרים: 3—5 מטות) שוכבת אשה אחת בתרדמה עמוקה. ברגע הראשון לא מושכת כל תשומת לב מיוחדת. אולם תוך שינתה היא מתהפכת וחגורה רחבה עשויה מבד מוקשה מבצבצת סביב מותנה, בין קפלי השמלה.

"זהו מקרה מיוחד" מסבירה האחיות. "חייבים לקשור אותה שלא תתקיף את האחיות וחברותיה". לפני כמה ימים ברחה בחורה זו איך-שהוא מבית החולים ורצה ברחובות ירושלים, ערומה. האנשים שראוה נבהלו וגם המשטרה לא העזה לגשת אליה אלא בכוח. לבסוף הצליחו ללכדה (לתמהונום של הלוחמים בלא שתתנגד להם או שתטרף אחד מהם) הכניסוה לכלוב המיועד לפושעים מסוכנים ביותר והביאוה לבית החולים.

"והרי לא היה שום צורך בכל זה", מסבירה האחיות ברחמנות. "הרינו שקטה בדרך כלל ומתוקה כתינוקת". היא ממשיכה לספר על הרגש האפל המשתלט על רוב האנשים בשומעם את המלה חולי-

רוח. מקרה מעניין היה כאשר הובאו כמה פועלים לבית החולים לתקן רהיטים וחלונות. בראותם את השלט התלוי בכניסה, סירבו להכנס מתוך פחד סתום שמא ימצאו עולם בלהות.

"הרביצו פוזה יפה". ממחל' קת הנשים עברנו למחלקת הגברים הא-שקטים. הכל היה שקט ורדום כבכית הבראה בטבריה. לדברי הריפי אים, אחוז הגברים הלא-שקטים נמוך בהרבה מאחוז הנשים ומידת האי-שקט אצלם נמוכה מאד. לעומת זאת יכולות התפרצויותיהם להיות קצרות אך חזקות מאד.

בחדר העיסוק שררה אוירה של שקדנות עליונה. בפינה אחת עבד נגר ליד שולחן עבודה מצוייד בכל הכלים הדרושים, סביב שולחן אחר יושבה חבורה של נשים בגיל העמידה שסרגו, רקמו, חיברו מחרוזות, פטפטו. בפי' נה ישב אדם וצייר בצבעים, אולם כאי שר קראה לנו אחת הנערות: "נו, נראה אותכם שתרביצו פוזה יפה", נפל השריד האחרון של מועקה.

אחורה זו משפיעה באותה מידה על החולים עצמם, המסתגלים לאט לאט לחיות שוב בחברה, למצוא משי' הו שיעסיק את ידיהם ואת מחשבו' תיהם.

החדר הגדול, שהיה פעם כנסייה קתולית, מאוורר יפה ואפילו שבכות הברזל הסוגרות את החלונות הגבו' הים מרוממות את הרוח במקום לזכ' אה. כדי להגביר את הרגשת החופש אצל החולים, יוסרו גם שבכות ברזל אלה. לכן, כאשר באה אחת להודי' עזו כי במחלקת האינסולין עומדים לתת זריקה לאחד החולים, קשה היה לעזוב את המקום.

"דוקטור, החולה מוכנה". למעלה, בחדר הטיפולים, חיכה לנו הרופא. הוא הסביר את פעולת הזרי' קה, השפעתה על החולה ועוד כמה דברים מדעיים. אחות, האומרת כולה יעילות, הודיעה במרץ: "דוקטור, החולה מוכנה".

נכנסנו לחדר סמוך, שם שכבה בחורה במצב של חוסר הכרה. הר" פא התקרב אליה, שני עוזרים הח' זיקו אותה. הרופא נטל את המזרק לידו, תקעו לוריד בורועה הקדמית, צמרמורת עברה בגופה של הבחורה, גופה התמתח קשקש, פניה התעוותו... נתעוררתי כשהרופא מעיף לי סטי' רוח לחי ביד כבדה, ללא רחמי' נות. "התעלפת", הס' בירו לי הנוכחים.

רפ"י בא'סוק

אחד העקרונות החשובים שי
טיפולי בחולי-רוח הוא לשבור את
חומת ההסתגרות שבונו סביבם
והחלוצים, עד כמה שאפשר, למס-
גרת תנאי חברה רגילה.

בשטח זה תופס הרפיוז בעיסוק
מקום חשוב. בבית-החולים בטר-
ביה, מנזר לשעבר, נחפזו שני האו-
דמות הנדונים של הנפסיה לחדרי
עיסוק ובידור, עם ספריה, עיתונים,
שירה פינג-פונג וכו'.

תחת השגחתו וחדרכתו של שתי
אחיות שעברו קורס מיוחד בשטח
זה, מבקשים החולים, הנמצאים כמ-
צב שקט באותו זמן, בשלוש שעות
ליום בעבודות מלאכה שונות, כק-
ריאה ובצורה.

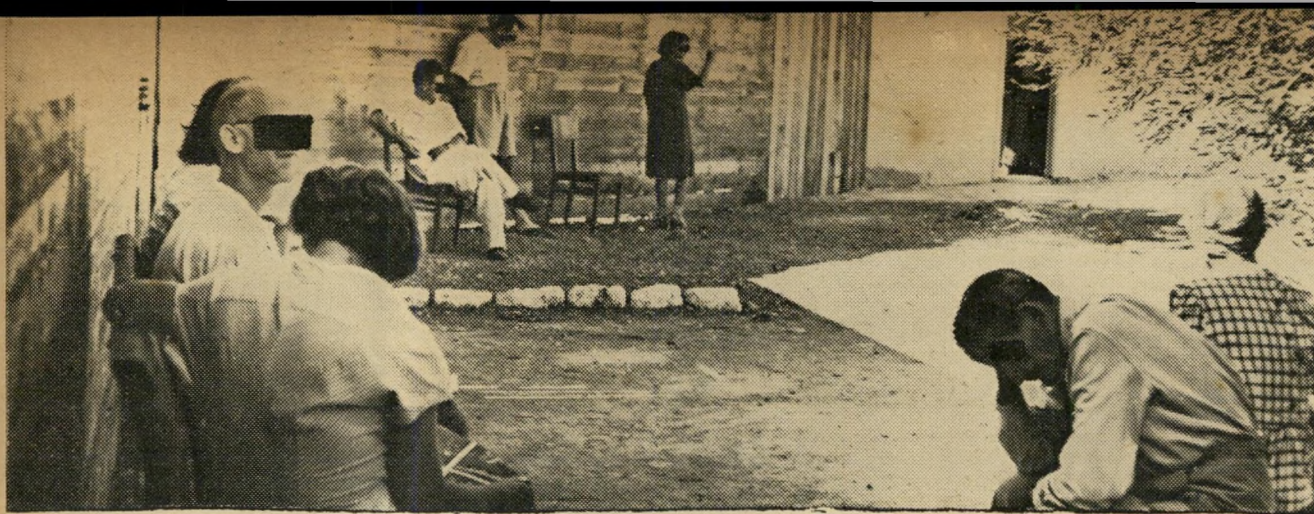
מלבד שחרור המחשבות והמרחק
הנצבר, מאפשר עיסוק זה פורקן
לאנשים שנמו מזמן לעסוק בעבודה
מסוימת אך נאצו להבדיל. על ידי
המונח-מרחק זו לאפיקים טבעיים יותר מש-
תחרר האדם מתסביכים רבים שהצטברו
בקרבה, עד שהביאורו למצבו הנוכחי.

כאן משתדלים להחדיר לחולה את ההרגשה
שהוא נמצא בעולם נורמלי, חופשי, בו יוכל
לבטא את רגשותיו ולשקוד אחרי המענין
אותו.

בעבודות אלה, ובמיוחד בציורים, מוגדה החו-
דה את הלק מחשבותיו ומצב רוחו ועוזר על
ידו כך לרפאים לעקוב אחרי התפתחות המה-
דה ולקבוע את גישתם לחולה והטיפול הדרוש.

עולם פנימי. חולה יכול לעמוד לבדו או בחברה במשך שעות
חזור על אותה תנועה או על משפט מסוים, ביטוי למצבו הנפשי.

הטיפול היומיומי בחצר. כל יום מבקשים החולים כמה שעות מחוץ לחדריהם. שלא כבבתי-חולים אחרים, יוצאים החולים כל
בוקר להתעמלות, על מנת לשמור על פעילות גופת. באמצע היום הם עוזבים את חדריהם ויוצאים ל"טיול" בחצר. בהשגחת המספד.

טיפול קצר. אדם
שצייר תמונה זו (והת-
מונה בעמוד 3) סבל מ-
התקף פסיכופטי. הוא
צויר מוכשר, שהיה רגיל
לתת לעצמו זיהויים שור-
נים. אחרי טיפול של
שלושה חודשים עזב אונ-
בית החולים וממשיך עתה
את למודיו.

ציור זה מבטא את
אחד ממצבי רוחו כאשר
בכל קו ראה דמות חיה.
הוא היה רגיל לשבת ב-
חדר העיסוק, שקוע ב-
מחשבותיו או ליסול פת-
אום צבעים או עפרון
ובתנועות מהירות ובסור-
חות נותן ביטוי למתרחש
בקרבו. לפעמים היתה
זאת סתם מערבולת של
קוים וצבעים אך לעתים
קרובות נהג לצייר גם
את חבריו במקום. כ-
אשר יצא את בית החור-
ליט עזב כמתנה סידרה
גדולה של ציורים ושור-
טוטים, מהם יפים להפ-
ליא, התלויים בגאווה על
הקירות של חדרי המוסד.

מחשבות דא
קשר. ציור זה צויר על
ידי אחת החולות, אשה
בת 35. הוא מבטא בנאמ-
נות את מחלתה. הנתון
למחלה זו עובר במהירות
רבה ממחשבה אחת לש-
ניה, מבלי שאפשר לעקוב
אחרי הקשר שביניהן.
האשה התחילה לצייר
תמונה של בתה, לא יכ-
לה להתרכז על אוננה
המחשבה בהתמדה, יע-
בירה לציור את כל
המחשבות השונות שעב-
רו בראשה עד שהציור
אבד כל צורה עקבית אי-
הגיונית. לציור פני הבת
הוסיפה שפס גדול וב-
פינה הימנית העליונה
רשמה כמה מלים ללא
כל מובן הגיוני.
גם בדיבורה ניכרים
סימני מלחמה — המניה.
היא עלולה להפסיק מש-
פט באמצע ולהתחיל נו-
שא אחר לגמרי, שהקשר
בינו ובין קודמו נראה
רק לה. זה אופיני למניה.

התבודדות. אין זה מקרה נדיר, במחלקת האי שקטים, לראות אדם עוזב את מטתו או מפסיק את שיחתו עם מישהו, ללכת לשכב על הרצפה באחד המסדרונות. כעבור זמן, יקום כאשר ששכב.

סירוב. כאשר הגיעה שעת הצהרים, התיישבה החולה ליד השולחן לאכול ושתי האחיות חייבו להאכילה, למרות רצונה. המזון הניתן בבית החולים עומד על רמה גבוהה מזו שבחוץ.

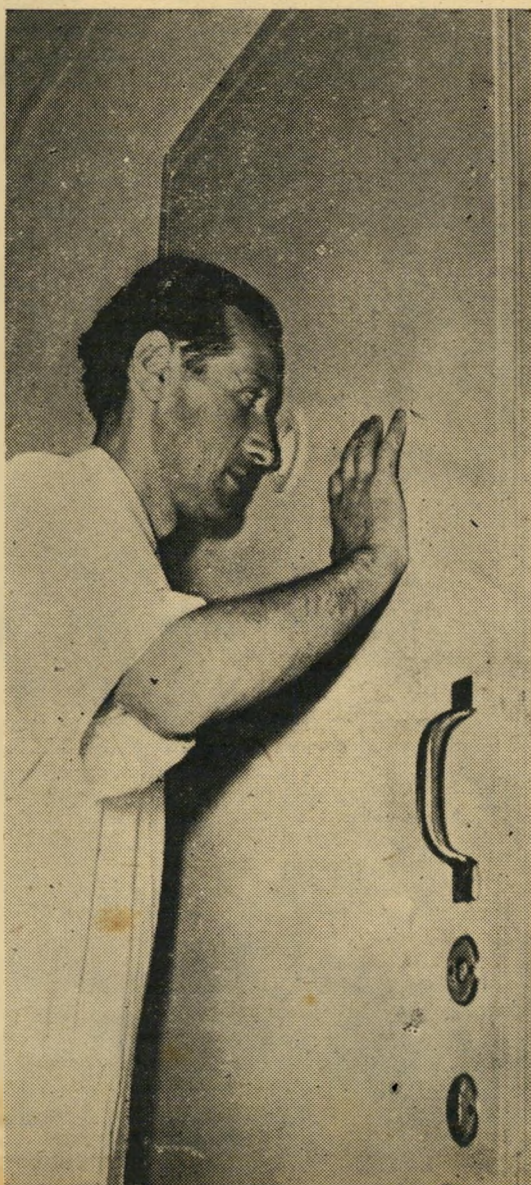
אי = שקטים

מלבד חלוקתם לשתי מחלקות (גבר'ים לחדר ונשים לחדר) מתחלקים החולים לשני סוגים יסודיים: שקטים ואי-שקטים. החולים השקטים חיים בחדרים פתוחים. ניתן להם חופש נדידה להסתובב ורק כאשר עוברת עליהם התקפה, הם מוכנסים לחדרים סגורים. ברגעים אלה יכול החולה להפוך פתאום לאדם מסוכן ביותר. הוא זורק כל הבא לידו — צלחות, כסאות בגדים — מתנפל על חולים אחרים או על האחיות, צועק ומשתולל. במצב זה, עלול החולה גם להתעלל בגופו הוא מבלי לדעת מה שהוא עושה.

במקרים מסוימים יש צורך להכניס את החולה לחדר בידוד ולמנוע ממנו תנועה חפזית עד אשר יירגע. המטרה עצמה מחוברת לרצפה. מחוסר חרדי בידוד, בהם אפשר להחזיק את החדר זה המשתולל מבלי שהדבר ישפיע על שאר החולים, נאלצים להשאיר את החולים במקומותיהם במחלקות הגדרות.

אין כמעט אחות או אח בבית החולים שאם עבר את "מכילת האש" שלו — התנפלות אחד החולים, לפעמים מסוכנת — המשאירה סימנים ברורים על גוף המטפל. בכל זאת, יודעים הם כי החולים דומים לילדים הנתונים למצבי רוח רגועים החולפים באותה פתאומיות בה באו.

אולם אין משתמשים במעילי הלחץ המסורתיים, המהדקים את זרועות החולה לגופו ושוללים ממנו כל אפשרות להניען.

הפוליטיקה והמוח. באנגליה נעשה ניתוח מעין: מכניסים "ס" בנומק 7 ס"מ לתוך המוח המצחי, מעל לעין. הדקר מנתק דיסי חיבור במוח והופך את האדם לאוטומט ללא כוח רצון. פלמרים שזהו סוד הידויים במשפט הסובייטי. זמן הניתוח 2 דקות.

הזריקה.

חולה הראתה סימני דיכוי חזקים הרופא החליט לתת לה זריקה אניסולין. זריקה זו מעבירה את הסוכר מן הדם אל האורגניזם, צוברת מעין מחסן סוכר (חומר הדלק לפעולות הפיסיות והפסיכיות של גוף הי אדם) במוח, בי כבד ובשרירים. אחר כך נותנים זריקה של קרדין פורטאן, חומר הגורם לגירוי חזק של כל מערכת העצבים והפעלת יתר שאת של הארגניזם. בסשך כמה שניות, עם מתן זריקה זו, מתכווץ צים שרירי הגיף והחולה נראה כי אילו סובל מהתקפה אפילפטית. כדי למנוע את החולה לנשון את לשונה בשעת הזריקה, מ' הדקים שני ה' עוזרים את ה' שון ומחזיקים אותה מחוץ לפה. (תמונה מס' 1) גם בשעה שהרופא נותן את הזריקה מחזיקים שני העוזרים את החולה לבל יזיז פול זו ממיסתה. (תמונה מס' 2). אחרי הזריקה כשהחולה עודה מחוסרת הכרה, היא קשורה בימותה למיטה. (תמונה מס' 3).

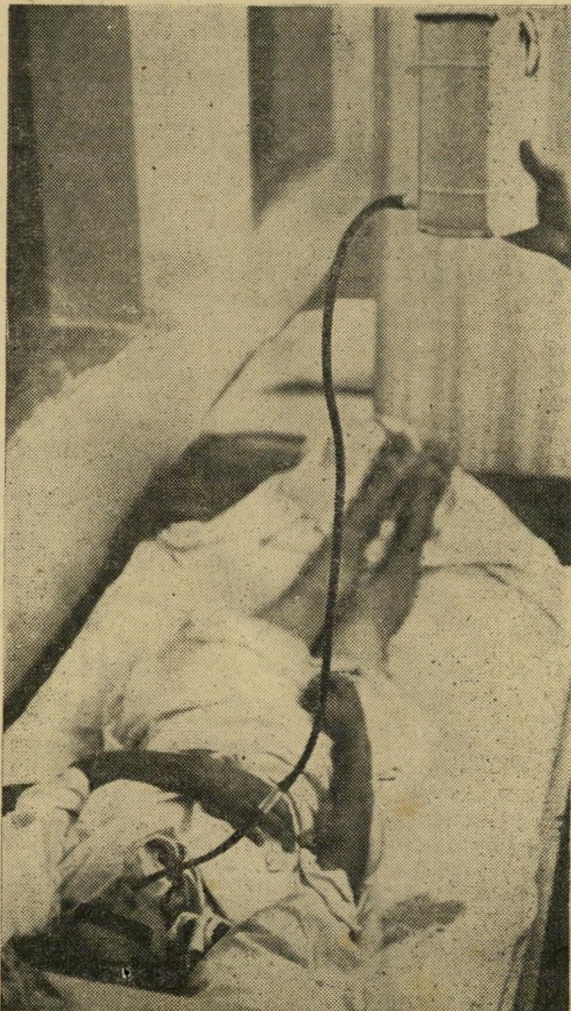

איפול רפואי

חלק גדול של האנשים הנכנסים לבתי-חולים למחלות רוח ניתן לרפוי ולחזרה לחיים רגילים. עקב ההתפתחות הגדולה שחלה במשך שני הדורות האחרונים דורש ריפוי זה זמן קצר בלבד.

יחד עם ההתפתחות החירורגית של ריפוי המוח השתרשה גם שיטת הריפוי על ידי הדם (ע"י חשמל או זריקות אינסולין ומטרוזול). הי הדם ניתן לחולים במצבי דיכוי קשים או אימנחה, על מנת להרי גיעם. שיטות אלה הורידו את זמן הריפוי משנה או שנה וחצי לכמה שבועות או חודשים. לפעמים גם לימים ספורים.

השימוש בהדם לצרכי ריפוי מחלות רוח החל לפני כעשרים שנה בלבד והפך, בינתיים, אוניברסלי. למרות הנטיה הגוברת בחוגים רפואיים באירופה (שם חומצאה השיטה) למעט בשימוש ההדם הי חשמלי, הפך הדבר כמעט לשיטה. מעבירים זרם חשמלי דומן קצר (1 עד 3 עשריות של שנייה) דרך המוח המצחי. הגירוי החזק הנגרם ע"י כך, מעורר את החולה מרכאר נז. בארצות הברית, למשל, הולכים הרופאים עם מכשיר חשמלי בתוך מזוודה קטנה, מכנים להשתמש בו בכל מקום שיראו צורך בכך.

הזנה מלאכותית. אחרי זריקת האניסולין, מקבלת החולה הזנה מלאכותית של מי סוכר דרך האף, שימלאו את מקום הסוכר שהוצא מן הדם לאורגניזם לפני שניתנה לה זריקת האניסולין.

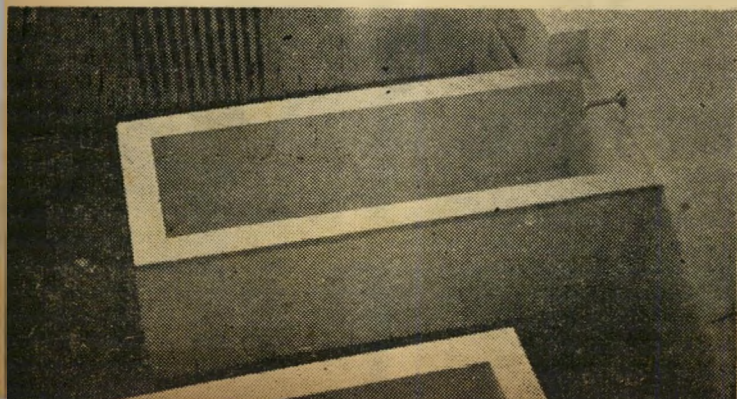

הכל לפי חשבון. בחדר הטיפולים נמצא לוח גדול, עליו רושמת האחות האחראית את שמות החולים, מספר ותיכפות הזריקות שהם מקבלים.

חוסר הכרה. אחרי הזריקה נשארת החולה לזמן מה מחוסרת הכרה. כאשר התעוררה, תהיה שקטה יותר, נוהה יותר לטיפול הפסיכולוגי של הרופאים.

אמצעי מיושן. בבית החולים נמצאים שני חורי אמבטיה (אחד לגברים ואחד לגברות) בהם נותנים לחולה אמבטיות ממושכות במים פושרים, להרגעת עצביו. שיטה זו היתה פעם נפוצה מאד, אולם עתה משתמשים בה רק לעתים רחוקות.

בית החולים בסלביה אינו יחיד במינו. מלבדו קיימים עוד כמה בתי חולים גדולים — שלושה של הממשלה (עכו — 470 מט; בתים — 240 מט; באר יעקב — 200 מט), וכמה מוסדות פרטיים, עם כ-400 מט מטה יחד.

אינם מסתגרים לחברה. כיום נמצאים בבית החולים בסלביה 115 חולים וחבר עובדים רפואי של 32 איש, מלבד 5 הרופאים והמנהל. בממוצע, מתקבלים 30 עד 35 חולים אקוטיים לחודש, אם כי יש הרבה חולי רוח — ואחוזם בין התושבים גבוה — המצליחים לשמור על מקומם בחברה העגילה ומתאימים את עצמם לסביבה בה הם חיים. 60% מתוך מספר זה עוזב את בית החולים כעבור שלושה או ארבעה חודשים במצב הבראה או במצב המאפשר להם להסתדר בחברה (אפילו אם הם עדיין לקויים במקצת).

אולם אין זה מקרה נדיר שאדם שקיבל טיפול בבית החולים ויצא כבריא יחזור שוב לאחר מקרה שהשפיע עליו השפעה חזקה או לאחר שלא הצליח למצוא את מקומו בחברה. אחרי שהוצג הסרט „מאורת הנחשים“, למשל, המתאר את תנאי החיים בבית חולים לחולי רוח באמריקה, חזרו לבית החולים חמשה חולים לשעבר שהלכו לראות את הסרט. אכזריות הסרט וזעזוע אותם במידה כה גדולה שחזרו למצב דכאונם הקודם והיו זקוקים לטיפול רפואי מחדש.

הגורמים הקובעים. אחת מבעיותיהם העקרויות של הרופאים המשתדלים להחזיר את החולה לאיתנו היא כיצד לחסל את הגורמים שהביאו את החולה למצבו זה. לשם כך עליהם לא רק לשמוע מפי החולה את כל הנוגע לו לקבוע דיאגנוזה, אלא גם לחקור בקרב משפחתו ובמקום עבודתו. כי אופיו ומצב רוחו של האדם נקבעים גם על ידי גורמי חוץ הסובבים את חייו.

כך, למשל, גילו הרופאים כי חולה שנכנסה לפני כמה ימים סובלת מתסביך רדיפה חמור בגלל יחסיה הרעים עם שכנתה. על מנת שאשה זו תוכל לחזור לחיים נורמליים ללא סכנה שתשוב למצבה הנוכחי, יהיה צורך, מלבד טיפול בבית החולים שישחרר אותה מרגש רדיפה זה, לחסל את התנאים שגרמו למחלתה. כלומר שהרופא חייב להאריך את פעילותו משטח הרפואה גרידא לעניינים סוציאליים, למצוא לה מקום מגורים חדש, עם שכנה חדשה או בלי שכנה.

בשטח זה, משתף הרופא פעולה עם עובדת סוציאלית מוסמכת, בעלת תואר אקדמי מארצות הברית, המקבלת את

כפר על נסיונו של סופר אמריקאי (בארס): „הנפש שמצאה את עצמה“ בבית-חולים לחולי רוח, שעשה רושם חזק מאד. בעקבותיה קמה תנועה להגינה רוחנית ששמה לה כמטרה הסבת תנאי הטיפול במוסדות ובבתי-חולים, הקמת מרפאות לחינוך ילדים ויחידות הסברה שיפיצו את עקרונות ההגינה הרוחנית בין ההמונים.

מאורות מודרניות. מאז יסוד תנועה זו, השתפרו התנאים במידה ניכרת, והתנועה עדיין ממשיכה בפעולותיה. צאצאת תנועה זו, המחלקה להגינה רוחנית ושיקום של משרד הבריאות היא האחראית על הנעשה בשטח זה בארץ.

גם בפניה עומדת בעיית שיפור הטיפול בחולים במוסדות פרטיים באותה חומרה עצומה בפני מייסדי התנועה לפני שני דורות.

המוסדות הפרטיים אשר בכדינת ישראל מאגדים בערך 400 חולי רוח, התנאים השירים שם הם לרוב מתחת לכל ביר קורת.

לפני כשנה נידונה רבקה גפן, בעלת אחד המוסדות הללו („מאורות נחשים מודרניים“ כפי שרופאי אים רבים נוהגים לכוונתם) לשנה וחצי מאסר וקנס של 5000 ל"י, בהאשמה: גרימת מחת לשמונה חולים מתוך הנהגה ודונויה, חוסר-תזונה ויחס פושע (עינויים) לחולים.

כל העניין נתגלה כאשר פקיד משרד הבריאות הבחין כי במשך זמן קצר נפטרו למעלה מתריסר חולים במחלות רוח (דבר היוצא מגדר הרגיל). משרד הבריאות החל בחקירה וכל העניין נתגלה.

מאז הוקם מנגנון פיקוח, אולם אין באפשרותו לשנות את המצב. דו"ח אחרון, שנמסר בעניין זה ע"י ועדה המורכבת מנציגי משרד הבריאות, משרד הסעד, עיריית ת"א ו"מלבן", המספל בעולים החדשים החולים, הראה שהמצב עודנו כפי שהיה לפני משפט גפן. יש אפילו חשש שהמצב הורע בכמה מן המוסדות הללו, בגלל הלחץ המתמיד עליהם, מצד אנשים הזקוקים לאשפוז.

הטיפול מן הי"ח. הרופא הרוחני סו"ק את הנעשה במוסדות פרטיים לחולי רוח באזור תל-אביב, פתח-תקוה, רמת-גן, רמות השבים ומגד"א. למוסדות אלה נשלחים רוב המקרים הכרוניים, אותם 40 האחוזים שאינם מתרפאים תוך כמה חודשים במוסדות כגון זה שבסלביה.

אין משפחה המוכנה להחזיק בקירבה חולה-רוח. היא מעדיפה להכניסו למר-סד סגור, מתפטר ממה שנחשב כטרחו ותרפה. מוסדות אלה יכולים לדרוש (ולקבל) כל מחיר העולה על לבם עבור החזקת חולה.

תנאי ההחזקה, לרוב, נמצאו בלתי-אנושיים: אנשים כבולי

החולים, מתקשרת עם קרוביהם ועוקבת אחריהם גם לאחר שעזבו את בית החולים. אם הרופא קובע שיש להעביר את החולה לסביבה אחרת, עליה למצוא לו עבודה שונה מזו שעסק בה עד היכנסו לבית-החולים. זוהי בעיקר דאגתה של העובדת הסוציאלית.

בשטח זה, המצב קשה מאד בהשוואה למצב השורר בעולם. „שגעון הוא מחלה יהודית“ היא מימרה מקובלת; אולם אם לדון לפי המקרים, הריהו גם מחלה ישראלית. לא זו בלבד מפני שחלק ניכר מן התושבים עבר מצבים קשים מאד בשנות המלחמה, אלא גם בגלל התנאים הקשים בארץ, בייחוד בגלל היחס (יותר נכון: חוסר היחס) מצד התושבים איש לרעהו.

כאשר כל אדם רואה את עצמו כסלע בתוך ים, אשר כל גל חדש עלול להטביעו, או כדניאל בגוב האריות, זה מסייע על נפשו. לדברי אחד הרופאים: „אילו נהגו האנשים לאמר תודה וסליחה לעתים תכופות יותר, לא היו במוסד זה מחצית האנשים הנמצאים בו כרגע“.

עולם מוזר. אשר לטיפול הניתן ותנאי האישפוז, נמצאים בתי החולים הממשלתיים והציבוריים בישראל על רמה בינלאומית: שיטות הטיפול והטיפול החדישות ביותר מוגהות גם כאן. הקשיים האמיתיים הם בחוסר מקום מספיק ואחיות מוסמכות. אחיות לא מעטות סירבו לעבוד בבתי חולים לחולי רוח: זהו עולם נורמלי בשבילן ואילו לאמיתו של דבר, זהו עולם ככל עולם אחר. ההבדל היחיד הוא שתושביו אינם משתדלים יותר להתאים את עצמם איש לרעהו, להסתיר את המחשבות המניעות אותם.

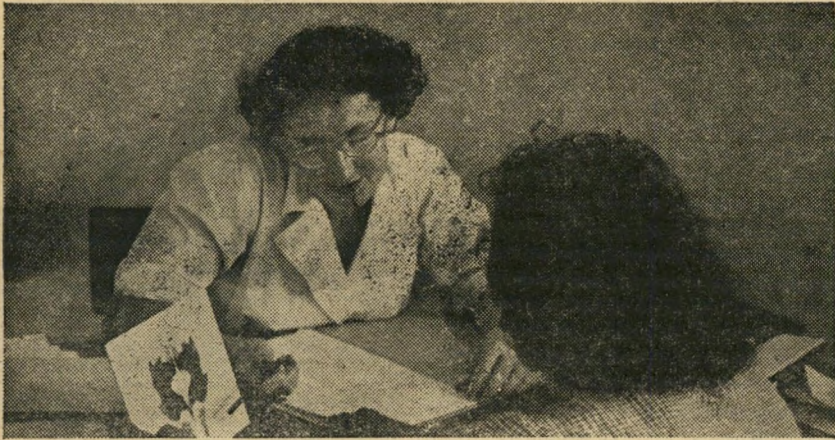
עד אשר הוקם בית-החולים „גתה“ בשנת 1942, היו מחלות הרוח מעין טומאה, שאיש לא רצה לטפל בהן. פה ושם היו כמה מוסדות פרטיים, שרובם המכריע לא היו אלא בתי מסחר לאכסנת חולי רוח. הרחק מעיני הציבור וקרוביהם; מעין תחנות-מעבר שהחולה נכנס בהן וחיכה עד אשר נשמתו המעונה תצא את גופו.

מצב זה דמה למצב ששרר באירופה ואמריקה לפני למעלה מחמשים שנה. כבר במאה הקודמת קמו תנועות שדרשו את שיפור הטיפול בחולי רוח, ביטול „מאורות הנחשים“ והת-

חוסר טיפול או השגחה רפואית מתאימה. בביקור שנערך על ידי אחד מרופאי משרד הבריאות, לא נמצא במוסד, המאכסן למעלה מ-60 חולים, רופא או אפילו אחות מוסמכת היודעת להוריק וזיקה לחולה במקרה של צורך.

החולים עוזבים לנפשם, מבלי שיובטחו להם תנאים הגייניים וסניטריים מינימליים. בכל מקום שורת ההרגשה שאלה אנשים אבודים, חשוכי-תקוה ושאיין צורך לפרוח ולעמול למענם. לאיש לא איכפת אם החדר לא נקי ואם החולה שוכב בבגדיו על מזרון קש ללא סדין. לאיש לא איכפה גם אם ישכב החולה על הרצפה.

אותה בעיה של פיקוח רפואי שנתעוררה במשפט גפן

עובדת סוציאלית היורה יורדן השגנון הוא מחלה ישראלית.

צצה לא פעם בפני הועדה. יש מוסדות רבים המחזיקים רופאים פרטיים לטיפול בחולים, אולם רק כדי למלא את החובה המוטלת עליהם ע"י החוק. עוד לא היה מקרה אחד שרופאים אלה יפנו בחלונה למשרד הבריאות כי בעלי המוסד דות שמרים על רמה רפואית וסניטרית נמוכה ביותר.

חוסר תקציב. אם כן, מדוע סובל משרד הבריאות מוסדות כאלה, שאינם אלא עסקים מסחריים ככל עסק אחר, אלא שמסחרם הוא בסבלם ובחיייהם של בני אדם?

התשובה היא פשוטה: אין תקציב. בכל הארץ יש כ-5000 מטות לחולי רוח. כלומר צעת למעלה ממטה וחצי לכל אלף איש. השיעור בארצות הברית — 4 מטות על כל 1000 תושבים; באנגליה — 3½; בגרמניה — 4; בשווייץ — 3.

לפי אומדנה זהירה נחוצות בארץ 4000 מטות. כך שלמעשה אין משרד הבריאות יכול לסגור את מוסדות-החרפה הפרטיים, אחרת יגדל מספר החולים הכרוניים המסתובבים ברחובות הערים, כשילדים צועקים אחריהם: „משוגע, משוגע!“.

לפי תוכנית המחלקה להגינה רוחנית יוגדל מספר המטות בבתי החולים הממשלתיים (המקבלים גם חולים כרוניים ממוסדות ציבוריים ואף מצליחים לרפא למעלה משליש המקרים) במשך השנה הבאה במאה מטות — אם יאשר התקציב. הגדלה זו לא תספיק למלא את החלל הקיים כבר כיום, שילך ויגדל עם זרם העליה (שני חולים על כל אלף עולים).

מלבד זה חושבת המחלקה להקים שני כפרי עבודה (אחד בדיר יסין, שני ליד עכו) בו יועסקו כל החולים הכרוניים המסוגלים לעבוד עבודה פרודוקטיבית. בינתיים, למרות חוסר התקציב, הוקמה מערכת של מרפאות עם פסיכיאטרים ועובדות סוציאליות, לשם עזר אדם חולה לטיפול ראשון. גם אחרי שיתחרו מבית החולים עוקבת המרפאה אחריה, מקלה עליו לחזור לתנאים נורמליים, להסתגל לסביבתו.

אנשים חיים בעולם רחוק, וחושבים שאין זה עניינם מה שקורה מאחורי הדלתות חסרות-הידיעות, מסביר אחד „עליהם לדאוג לשיפור המצב שבבתי החולים באותה המידה שעליהם לשקוד לשיפור היחסים בין אנשים בחוץ, כי המחציה בין שני העולמות דקה מאד“.

התאור החוליבורי: „מאורת הנחשים“, מחלקת האישקטים עסקים מסחריים, בסבלם ובחיייהם של בני-אדם?

כוכבים

הנביאים לא שיקרו

לפני 2638 שנה ירד סנחריים, מלך אשור, בפעם השנייה לארץ-ישראל, להעניש את מלך יהודה הסורר שנכנע לו במסעו הראשון בארץ, אך בגד בו. כשי הופיע המחנה האשורי העצום בשערי ירושלים נפל לב המגינים. רק איש אחד, ישעיהו בן אמוץ, נביא לפי מקצועו, יעץ למלך לבל ייכנע: כוח עליון יבוא להצלתו.

בלילה קרו דברים מוזרים. כשהסתכלו המגינים על החומה, עם אור הבוקר, אל עבר המחנה האשורי, לא האמינו למראה עיניהם. כדברי התנ"ך: "ויהי בלילה ההוא, ויך מלאך ה' במחנה אשור, מאה שמונים וח' משה אלף; וישכימו בבוקר, והנה כולם פגרים מתים!" מאז אותו יום חקרו והירהרו המלומדים מה קרה באמת באותו לילה. מעטים פיקפקו בעצם המאורע, מכיון שסנחריים, מלך שאהב את ההתפארות וחרת את דבר נצחונותיו על טבלאות למזכרת הדורות, שתק שתיקה מוזרה על הנעשה באותה מערכה.

היו שהסבירו כי מגפה נוראה, אולי הדבר, פשטה במחנה האשורי. אולם הסבר זה לא היה משכנע ביותר. גם המגפה הנוראה ביותר אינה מסוגלת לקטול רבבות בלילה אחד. היא מתפשטת מאיש לאיש, לסתות במרצת ימים, אם לא שבועות. מקור ההסבר הזה בדברי הרודוטוס, ששמע מפי המצרים כי סני חריב הושמד בשעה שאיים על גבולות מצרים, וכי המצרים הקימו לכבוד המאורע דמות של אליל המת זיק בידו עכבר. העכבר הוא, כמובן, נושא חיידקי הדבר.

בפי המצרים עצמם היתה סברה משלהם: רבבות עכברים ירדו על המחנה האשורי, כרסמו את חוטי הקשתות. האשורים, שראו בכך סימן רע, נסו בבהלה. ואילו ישעיהו אמר: "הנני נותן בו (בסנחריים) רוח..." אולם גם הסבר זה לא היה מובן ביותר. עד שבה עמנואל חליקובסקי, מלומד יהודי אמריקאי, ושבר את הביצה של קולומבוס: הרוח היתה באמת רוח. אומר חליקובסקי, בספר מהפכני ההופך על פיה את כל התיאוריות של דרווין: בשנת 687 לפני הספירה (הנוצרית) התנגש כדור-הארץ עם הכוכב מאדים, דבר שגרם לשרשרת של שואות בכל רחבי העולם.

כוכבים מתנגשים. השמש זורחת במזרח, שור קעת במערב. כדור-הארץ מסובב אותה 365 יום, 5 שעות, 49 דקה ו-46 שניה. ציר כדור-הארץ פונה אל כוכב-הצפון. אלה עובדות. האם היו כך מאז ומעולם? אומר חליקובסקי: לא. בתקופה לא רחוקה זרחה השמש במערב ושקעה במזרח, לשנה היו רק 360 יום, ציר העולם פנה לכוכב אחר.

ביוקם אין חוקים קבועים. המאדים מסתובב ב-24 שעות ו-37 דקה, כמעט כמו כדור הארץ. אולם הכוכב צדק, הגדול פי 13 מכדור הארץ, מסתובב ב-9 שעות. כל כוכב מסתובב בכיוון שונה, בנתיב בלתי קבוע. לכל כוכב גודל שונה (גודל המאדים כששית כדור הארץ, צדק גדול פי 8750 מן המאדים). על המאדים יש "תעלות", לירח יש מכתשים, לכדור-הארץ אוקיינוסים מאירים, לנוגה עננים מבריקים, לצדק יש תגורות וכתמים אדומים, לשבתאי יש טבעות.

תמונת היקום לפי חליקובסקי: שום דבר אינו קבוע. כוכבים נודדים, מתנגשים איש ברעהו, נמשכים זה אחר זה. פעמים בהיסטוריה של התרבות האנושית (כ-6000 שנה) התנגש כדור-הארץ עם כוכבים אחרים (פעם ראשונה עם נוגה, פעם שנייה עם מאדים) והחיים ניצלו רק בנס, אחרי שואות נוראות. והעיקר: אין כל סיבה מדוע לא יתנגש כדור-העולם שנית עם כוכב אחר, יתנפץ לאלף רסיסים.

מלכים אכלו בתיאבון. חליקובסקי מתחיל בחקירתו בכמה עובדות שנשארו סתומות בעיני אנשי המדע.

עובדה מספר אחת: תקופות הקרת. לפני כמה אלפי שנים היו שטחים גדולים של גרמניה, רוסיה, ארצות הברית מכוסים ע"י גושי קרח עצומים. אנשי-המדע ניסו להסביר את הדבר בסיבות שונות: שינוי הדרגתי של ציר העולם, נתיב שונה לגולפסטרום. אולם איש מהם לא ענה על שאלה אחת: גושי קרח אלה יכלו להיווצר רק אם כמות אדירה של מים התאחדה ואח"כ הצטננה באופן פתאומי. לכך יש רק הסבר אחד, המת קבל על הדעת: שואה עולמית, שחוללה את הפלא. עובדה מספר שתי: בצפון סיביר נמצאו גופרי תיהם של מספר רב של ממוטות. אלה היו מפותחות יותר מן הפילים הנוכחיים, לא נוצחו, איפוא, במלחמת-היקום. כשנתגלו הגופות אכלו אותם כלבים בתיאבון, לא קילקלו את קיבותיהם. הבהר היה טרי, בקיבות הגופות נמצאו עשבים, המוכיחים כי מתו ממת פתאומי, וכן צמחים מסוימים שאינם צומחים כיום באותו אזור.

אנשי-המדע הסבירו כי הממוטות מתו בהדרגה, כשי אקלים ארצם נעשה קר יותר. אולם מצב הגופות מר כיון כי שינוי אקלים זה בא באופן פתאומי, כי הגור פות כוסו מיד עם מותם ע"י גושי קרח. שנוי כזה יכול היה לבוא רק ע"י השתנות ציר העולם.

עובדה מספר שלוש: בכמה מקומות בעולם נמצאים סלעים שהם זרים באותם מקומות, ואשר איש אינו מבין כיצד הגיעו לשם. על ראש הארץ נמצאו סימנים המוכיחים שהיו פעם בתחתית האוקיינוס. כל העובדות לא הוסברו. חליקובסקי מנסה להסביר אותן בעזרת הפולקלור של עמים שונים, רחוקים זה מזה — התנ"ך, אגדות

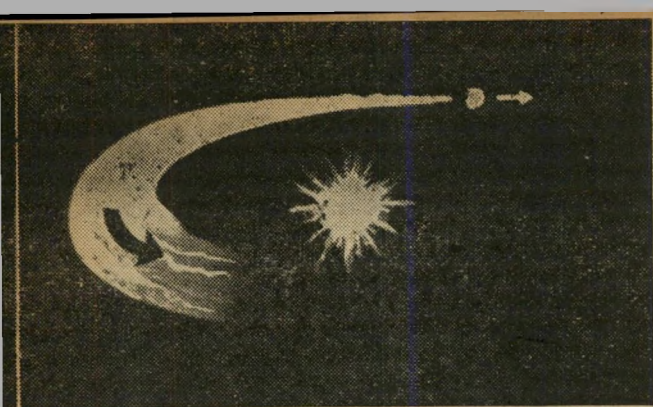
„ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור...“

„וה' השליך עליהם אבנים גדולות...“

„שמש בגבעון דם, וירח בעמק אילון...“
צבא אלוהים הוא...

כדור-העולם מתנגש בנוגה;
בין ראש וזנב

במקסיקו, ומסקנה נועזת נפט בחצי-האי סיני ובו ואביהוא לפני ה' בהקריבו „ותפתח הארץ פיה ותבני ה' ותאכל את החמשים מגיין בא הנפט? הוא הזנב של כוכב-שביט מ שאין בו חמצן, אין הוא מוספירה המכילה חמצן מתחיל בוצר הזנב. אם כן חלק האוכל את החמצן? נזול, חודר לפנים כדור בכל רחבי העולם קיי ארוכה. בתנ"ך היא אחת שרדו בספירוסים המצרי דיאנים, בעלילות גלגמש הסינים. כדור-הארץ התי שונק לקראתו. האדמה ה

טכס אכ השבויים הו

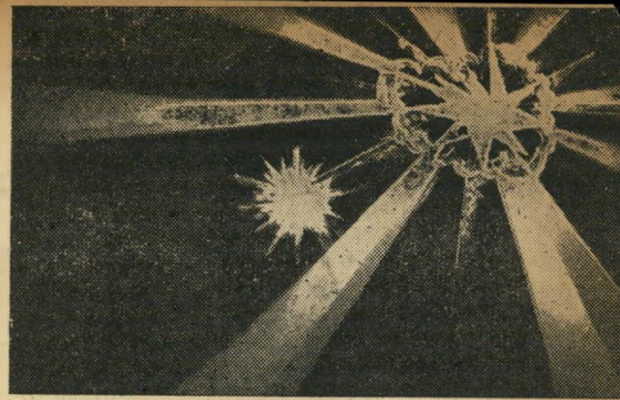

כהן אינדיאני מראה הלילה א

מים הפכו לדם. אולם לא זו היתה ההתחלה. ההתנגשות לא היתה פתאומית. קדמו לה אותות ומופתים. כשהתקרב הכוכב-הנוגה, נגע בכדור-הארץ לראשונה זנב-האדים שלו. אבק אדמדם צבע את האגמים והנהרות. „הנהר הפך לדם“ מת אונן פפירוס מצרי. והתנ"ך אומר: „ויהפכו כל המים אשר ביאור לדם.“ אגדה דומה שררה בפי היוונים „הים של דם בקע מן ההר“ בתראקיה, הפינים „חלב אדום“, הסארטארים „הדם צובע את העולם בצבע אדום.“ ים סוף, המצ" טיין בצבע כחול עמוק גקרא „הים האדום“. בקיצור: התופעה היתה שווה בכל העולם, אולם כל עם הנציח אותה בשם המקומות הקרובים לו ביותר.

אחר כך ירד אבק שחור על הארץ, שהתקרבה יותר ויותר לכוכב הנוגה, (והיה לאבק על כל ארץ מצרים והיה על האדם ועל הבהמה כשחין פורח), מטר של אבנים „ברד כבד מאד, אשר לא היה כמוהו במצרים למן יום היווסדה... וירד עליהם הברד ומתו...“). האבנים (לא ברד, כמובנו החדש, אלא אבנים חמות) היו מלחות שאגה גדולה („ורב מהיות קולות אלוהים“).

נפט נופל מן השמים. הברד לא ירד לבדו. „ואש מת“ לקחת בתוך הברד...“ וחליקובסקי מגיע ל"הנחה נועזת: ל"המקומות בעולם, בהם שרדו אגדות דומות על האש שנפ" לה מן השמים, קיי מים כיום שדות-נפט. יש נפט במצרים. יש נפט בערב. יש נפט באיראן, שם נקראו מאמיני זאראטוסטרא „מערצי-האש“. בקר קז נולדה אגדת פרו מתיאוס, שהוריד את האש מן השמים ונק שר בעון זה אל הדי סלע, ושהיה (לדברי אוגוסטינוס) בן-דורו של משה. יש נפט

תקרבות ומזחמת החשמל
חמת איתנים

ד יותר : צריך להיות
הארץ : "וימות נדב
ו ורה..." ובמרד קורה :
ותם... ואש יצאה מאת
תים איש..."
ד, פשוט, מן השמים.
מפחמן ומימן. מכיון
ער. אולם בעברו באט
ו מסביב לכדור-הארץ)
האזנים גדול מאד, יבער
ג, ואשר החלקים יהפוך
י. י.
אגדה על אודות חשכה
זת מצרים. אגדות דומות
אצל הפינים, אצל האינ-
דלי, אצל הפרסים, אצל
יותר יותר אל הכוכב
רועות. בחים התמוטטו

ד (בנגפו את מצרים ואת בתניו הציל). אם אבדות
הישראלים היו פחותות מאבדות המצרים, הרי זה
מפני שבתיהם עשויים מחימר, היו קלים יותר. אותה
רעידה היתה בכל רחבי העולם. לפי התנ"ך, קרתה
מכת הבכורות ב"ארבעה עשר יום לחודש הזה" (הוא
חודש האביב). מכיון שאצל הישראלים מתחיל היום
בערב ואילו אצל שאר העמים, בבוקר, ארעה הרעידה
ביום ה-13. המספר הזה נשאר מספר של אסון בכל
רחבי העולם — פרט ליהודים.
מים גבהו מן ההרים. חליקובסקי מסביר את
כל הנסים והנפלאות של התנ"ך לפי אותה שיטה.
גאות האוקיינוס נגרמת ע"י פעולת השמש והירח.
כוכב שעבר בקירבה רבה יותר היה מרים את גלי
האוקיינוס לגובה של אלפי מטרים. אומרים הסינים : "בימי
נים שאסון זה קרה באמת. אומרים הסינים : "בימי
הקיסר יהו (לדעת חליקובסקי השמע הכוכב שאגה
שדמה להברות יהו, ומכאן שם האל התנ"כי, הקיסר
הסיני) המים גבהו מן ההרים, איימו על השמים".
האינדיאנים של פרו : האוקיינוס הציף
בשאגה נוראה את היבשה. האינדיאנים
בצפון-אמריקה : "גלים כגובה ההרים התי-
קרבנו במהירות". הגלים האלה השאירו
את סימניהם בראש הרי האלפים, העבירו
סלעי-ענק ממקום למקום.
התופעה מסבירה את חציית ים-סוף.
המים נפרדו. סיפור דומה מצאו הספרדים
בין האינדיאנים של יוקאטאן : אבותיהם
ניצלו בעזרת האלים מידי רודפיהם, כש-
האלים פתחו להם דרך בים.

מקורו נראה הכוכב הנווד המבריק
כעמוד אש, ואילו זנבו כתמרת עשן.
עקב המגע עם כדור הארץ התנגש הראש
עם הזנב, שדמה לנחש, והדבר נראה
מכדור-הארץ כמאבק עצום בין הראש
ובין נחש-דרקון נורא שנהרג — סיפור
הקיים באגדות כל העמים, החל מאגדת
הבריאה הבבלית (מדרוך הורג את תיא'
מט), אגדת גיורג' הקדוש הקוטל את
הדרקון וסיפור ישעיהו על לויתן, שאלי-
הים פוקד אותו בחרבו הקשה והגדולה.
גם למן יש הסבר הגיוני. ניסו להסביר
שהמן צמח בחצי האי סיני. אולם התנ"ך
אומר בפירוש שהוא ירד מן השמים,
יחד עם הטל. האיסלנדים אימרים שבת'
קופה של חשכה אכלו האנשים את הטל.
המאורים של ג'ורג'לנד מספרים כי אחרי
גלי-הענק וסערות הברד ירד "טל כבד".
לפי האגדה הבודהאית, עם תום תקופת'
עולם ממש הדבש השמימי כמזון. בעלי
האגדות היווניות מדברים על האמברוויה,
מזון האלים.
המצרים אומרים שהיאור הפך דבש.
המרגלים אמרו שהארץ "זבת חלב ודבש".
לדברי חליקובסקי : הדבש-המן נפל באמת
מן השמים. היה זה מסר של פחמן
ימימן, מן הכוכב-הנווד.

לינדיאני
קרבו לנוגה

מש את דרכה בשמים
זמן רב מדי

שכוכב חדש הופיע בימי יהו. השומרונים רשמו
כי בימי פלישת יהושע לארץ הופיע כוכב במזרח.
לבבלים הקדומים היו רק ארבעה כוכבי-לכת. אי-
פעם הופיע כוכב חמשי. פיטאגורס אמר שאחד מח'
משת כוכבי-הלכת הוא כוכב-שיט. כחנתו היתה,
לדעת חליקובסקי, לנוגה, שהיה כוכב-שיט אך הפך
כוכב-לכת, אחרי שבא במגע עם כדור-הארץ.
לנוגה היה זנב. המקסיקאים קראו לו "כוכב מעשן".
לכנענים היה "עשתורת קרניים", מפני שבאותה
תקופה דמה לראש בעל קרניים. עגלי-הזהב שהוקם
עלי-ידי אהרון לא היה אלא דמות הכוכב. עגל אחר
הועמד עלי-ידי ירבעם בן, עבודת השור פרוחה באותה
תקופה בכל העמים. כיום אי-אפשר לראות את קרני
נוגה אלא במשקפת חזקה. גלילי ראה אותם ראשון.
נוגה הוא עשתורת הבבלית, אתונה היוונית, מינרבה
הרומית, כוכב-הבוקר וכוכב-הערב. כל עמי העולם
עבדו אותו בצורה זו או אחרת, החל ממתצית האלף
השני לפני-הספירה, היא תקופת יציאת מצרים. חגו
חל יחד עם חג הפסח הישראלי, החג שבא להנציח
את שואות מצריים, שאיפשרו את היציאה הגדולה.

המאדים מתערב. שבע מאות וחמשים שנה
עברו מאז תקופת המכות של היציאה. שום שואות
נוספות לא ירדו על העולם. ולפתע החל מעגל שני.
חוקרי דת שמו לב לעובדה המזווה שבעת ובעונה
אחת קמו נביאים ומיסדי דת בכל העולם, יחד עם
נביאי ישראל. היה דומה כאילו הציף גל דתי את
העמים, כאילו הפנו כל האומות את פניהן השמימה,
ברעיה ובחלחלה.
חליקובסקי מוצא גם לכך הסבר טבעי : היה מה
לראות בשמים. כוכב שני, המאדים, התקרב אל כדור-
הארץ. הביא עמו שרשרת של אסונות. הנביאים לא
היו אלא אנשי-מדע, בדומה לחזונו-הכוכבים הבבליים
והאשוריים, שידעו את האסונות העתידיים להתחולל
עם התנגשות העולמות וראו בכך אצבע אלוהים.

ההרים רוגזים. אמר עמוס : "העל זאת לא
תרגו הארץ ואבל כל יושב בה ? ועלתה כאד כולה
ונגרשה ונשקה כיאור מצרים... והחשתי הארץ ביום
אור..."

בשנת 747 לפנה"ס קרה הרעש שעמוס מספר עליו
בפסוק הראשון בספרו, בימי המלך עוזיה. בכל רחבי
המרחב נכנס לתקופה לוח חדש שנשאר למאות בש'
נים. בתקופת עוזיה החל גם ישעיהו להינבא, אחרי
תקופה של אסונות : "ארצכם שמה, עריכם שרו-
פות..." האסון עורר את רוח הנבואה בישיעיהו.
ישעיהו ניבא תמונה מפחידה : "וירגזו ההרים ות'
הי גבלתם כסוזה בקרב חצות... ושרק לו מקצה
הארץ מהרה קל יבוא. אין עוף ואין כושל בו, לא
יגום ולא יישן... פרסות סיסיו כצר נחשבו וגלי-
גליו כסופה... שאגה לו כלביא... וינהם עליו ב'
יום ההוא כנהמת ים, ונבט לארץ והנה חושך צר
ואור חשך בעריפיה..."

על מי דיבר ישעיהו ? דורות של חוקרים, ביניהם
רמב"ם, סברו שישעיהו הגזים כדרך משוררים, התי'
כחן רק לאשורים ולבבלים. אולם, שואל חליקובסקי,
מדוע לא לקבל את דבריו כמות שהם ? מדוע לא
התכוון ממש להרים גרגורים (רעידת אדמה), לסופה,
לשאגת היקום, לחושך כללי ? בקיצור, מדוע לא התי'
כחן לשואה ביקום, כשכדור הארץ מתנגש עם כוכב
אחר, ורסיסי כוכבים נופלים על הארץ ש-אין עיף
ואין כושל ? ביניהם, מאחר שהם, צבא אלוהים, אינם
זקוקים לשינה ?

הכוכבים טעו. חליקובסקי מוצא שוב ים של
עדייות, מכל העמים, כי אמנם קרתה שואה כזאת,
שהגיעה לשיאה ביום ה-23 לחודש מארס שנת 687.
בתקופה בה נולדה רומא שהוסיפה לראות במארס
(המאדים) אל האל הפרטי שלה (כשם שנוגה-יונוס
היה האל של אתונה בתקופה הקדומת). השנה הר'
מית החלה בחודש מארס.

אחרי שנוגה עבר בקרבת כדור-הארץ, התנגש
עם מארס. התנגשות זו היתה ברורה לעיני בני'
האדם. היא הונצחה באיליאדה, במלחמה הגדולה בין
אתונה (נוגה) וארס (הוא מאדים-מארס היווני). יו-
פיטר (הכוכב צדק), אפרודיטה (הירח) ואפולו (הש-
מש) חזו במחזה. המאדים ניצח את נוגה.
תוצאת ההתנגשויות של הכוכבים היתה רבה : ה'
שנה גדלה מ-360 ל-365 יום (דבר שהצריך את שינוי
כל הלוחות באותה תקופה, עלי-ידי הכנסת החודשים
החדשים ינואר ופברואר. חוקיהו מלך יהודה חגג
את חג הפסח, אחרי שהתיעץ עם שרים, בחודש ה'
שני). מכאן העובדה שחישובי הזמנים של הבבלים,
אנשי מדע, שהוכוכבים עמדו במרכז השקפת עולמם
(מכיון שחיו בתקופה בה חוללו הכוכבים אסונות
כה רבים), חישבו את החדשים חישוב בלתי-נכון.
הסבר. כל ילד יכול להיווכח מה אורכו של חודש
הירח. כיצד יכלו הבבלים "לטעות" כמה ימים בכל
חודש ? הסיבה הפשוטה היא. לדברי חליקובסקי, ש'
החודש של אותם הימים היה שונה — עד שבא ה'
מאדים והנהיג את הסדר הנוכחי.

תת-ההכרה פועלת. כל האסונות האלה קרו
בתקופה שהאנושות ידעה קרוא וכתוב. מדוע לא
תוארו עלי-ידי בני התקופה ?
חליקובסקי משתמש במושגים של הפסיכולוגיה ה'
אנושית. כל אדם נוטה למחוק מזכרונות דברים שגרמו
לו כאב. הזכרונות ממשיכים לחיות בתת-ההכרה (או
ב"לא-מודע"). הלא-מודע של העמים הוא הפולקלור.
העמים "שכחו" את השואות, אולם הנציחו אותן ב'
אלפי אגדות, השוות במידה מפליאה לא רק אצל
עמים שכנים, אלא גם בין יושבי אסיה ויושבי אמ'
ריקה, שלא היה להם כל קשר בתקופות היסטוריות,
עד לימי קולומבוס.

תורת האסונות. המסקנה העיקרית של חלי-
קובסקי היא מועזת : אשר קרה בעבר, יכול לקרות
בעתיד. אין עוד אמונה בהתפתחות, כחזון דרווין.

"והנה עזה עשן העיר השמימה..."

"ותרד אש מן השמים..."

"יפקוד ה' בחרבו הקשה על דויתן..."
...רסיסי כוכבים נופלים

העם

הנוער הכריע

אבק הבחירות שכן. כמו אחרי משחק קי, כששתי הקבוצות אינן מרוצות ומחליפות ביניהן זכרונות נוגים על הסיבות, ועפו שתי המסלוגות העיקריות: מפא"י, שלא קיבלה את האפשרות להקים ממשלה איתנה בכוחה שלה, הצ"כ, שלא קיבלו מספיק כדי להבריח את החתך הסרבן להיכנס אל מתחת לחופה.

לוא היו קיימים רק אינטרסים לאומיים (כפי שהם קיימים במודעות הבחירות) היה ברור מה לעשות: כדי לבצר את האמון בחוגי הכלכלה בארץ ובחוץ לארץ דרושה קואליציה רחבה. אולם לרוע המזל, עוד קיימים, אי שם, גם אינטרסים מפלגתיים, שמי קומם לא יזכר דיבורים, אך חשוב כשבאים לתכלית. במקרה זה: תיק האוצר. שר האוצר הוא הקובע מי יקבל את הדביוז הדין, מי יקבל את רשימות היבוא — חברות ההסתדרות או הסוחרים הפרטיים. בטלית מנוקבת ורבת טלאים זו אחוזים השניים, כשעונתם: כולה שלי. לפיכך קשה, להגניב שהשדורן יקום.

הצד המימשל בכל העסק הוא שאין כמעט סיכוי, כפי שמעיר איקונומיסט הלונדוני, לשינוי כל שהוא במצב. גם בחירות חדשות לא ישנו ולא כלום, אם לא יצליח ב"י. לשנות את חוק הבחירות לטובתו, דבר שהמועדים לפגיעה לא יסכימו לו, או להביא לארץ עוד כמה רבבות קולות, דבר המצריך זמן, כי ליקוי היסוד שבחמונה הישראלית, המורה והמנוחת כאחת לגבי משתכל מן החוק, הוא, שהמפלגות אינן מפלגות כלל. בעולם הרחב יכול אדם להחליף מפלגה באחרת, אם שינה את דעותיו. אולם בארץ אין הדבר קל כל כך. האדם שייך למפלגה, כן מית לנסיכו בימי הביניים. בנו לומד בבית ספרה, הוא מתפרנס מחברותיה, מקוה לקבל את שיכונה, רוכש את חמכתו באמצעות עתונה.

הגורם היחיד שיכול היה להכניס קצת רוח חיים לתמונה מאובנת זו הוא הנוער. אולם הנוער, בחלקו הגדול, לא הצביע כלל. על חשבוננו יש לזקוף חלק גדול של אותם 30 אחוז שנמנעו מהצבעה. באי הצבעתו הכריע הנוער בבחירות אלה.

מכיון שהנוער נוטה יותר לשינוי המצב מאשר לקיומו, ייתכן והצ"כ היו נהנים מקור לותיו יותר מכל מפלגה אחרת. אולם הצ"כ גילו אי כשרון מובהק דוקא בפנייתם אל שכבה זו, המבקשת בכל זאת משתו יותר מאשר אידיאלים המסתכמים בדולארים. באי רצונם לחולל שינוי כל שהוא במבנם החי, צוני ואי יכולתם להכניס דם חדש לצמרתם הישנה נושנה, הפסידו הצ"כ קולות אלה — ואתם את הבחירות.

שר בטחון ערבי. הצירים הערביים של הסיעות החלולות במפא"י מצאו עצמם פתאום במצב שיוכלו להקים ולהפיל ממשל. לוח יותר מן הכל תמור על כך הם עצמם, האיסטראטגיה של מפא"י, שהשכילה בכל האמצעים, כשרים ופחות כשרים, הקמת סיוע ערבית עצמאית, נתנה את פרותיה. לוא

הופיעו בכנסת השניה שליחים ערביים אמרי חיים, במקום גוררים מפא"י, יכלו להשתמש בעמדתם המכרעת על לשון המאזניים כדי לחולל שני מהפכני במצב ערביי ישראל, לדרוש את מנויים של שני שרים ערביים לפחות.

אולם גם כך נשאר המצב עדין. יהיו החיכים הערבים משועבדים כאשר יהיו, הם לא יוכלו להיות רכים מדי מבלי לאבד לנצח את אמון שולחיהם.

רמן נסוק מפא"י, חצי בהלצה: „עוד מעט יהיה לנו שר הבטחון ערבי“.

המשק

רוצים תיר

„למה לכם להפקיע את החדרים בבתי המלון עבור האורחים מחו"ל שבאו לפתח את הקונגרס הציוני? — טענו תושבים רבים במחלקת התיירות, „שלחו אותם אלינו ונ" סדר אותם בבתינו הפרטיים“.

אמנם לקראת כל חג ורג, כשתנועת התיירות גברה קצת, נשארה פניית מחלקת התיירות לתושבי המדינה, לאכנס אצלם תיירים בגלל חוסר מקום בבתי מלון, ללא ה"י. אולם הפעם נשתנה העניין במקצת. תייר הפך כוח מושך. כמובן לא התייר עצמו, אלא תעודת ה"י „סקריפ“ שהוא רכוש, וגם לא תעודת ה"י „סקריפ“, אלא מעדני המלכים, שאפשר לה"י שג תמורת תעודה זאת בתנויות הדולאר, רים, שנפתחו בערים הגדולות במדינה. תצוגת המיצרים בתנויות הדולארים עוררה את התיאבון הקהל: ברוזים מפוטמים, תרגול הודו, בשר מכל המינים, שמנים מכל הסוגים, שוקולד משובח, קקאו, קצ' פת, סה ואפילו צמר גפן.

וכך נולדה סיסמת היום: הבו לנו תיר עם תעודות „סקריפ“.

גם הקוויסאר לא עזר

נשיא התאחדות בעלי תעשייה, אריה עזר, ישב כפוף בכורסה במשרד המסחר והתעשייה בירושלים, לשם הטיח עצמו כיוצא מגורו הרגיל, הרים את ראשו השב, נעץ את עיניו במנהל המשרד, הרמן הולנדר, ואמר בלחש: „מה עוללתם לנו, עם דוב גלאור? הרי לפי יומתכם הקיימונו את בתי הדין הפנימיים בהתאחדות בעלי תעשייה כדי לשפוט את העבריינים ועתה — חרבון כזה“.

הרמן הולנדר לא ידע מה להשיב. את צו הפקעת בית החרושת לעורות דוב גלאור הוציא לא הוא אלא מנהל אגף הפיקוח, צבי שריב.

הפקעת בית החרושת הותיק לעורות, ערב הבחירות, עוררה מבוכה ותדהמה בקרב ציבור התעשיינים.

נראה שהממשלה סברה שגילתה את האשם בחוסר הנעללים: הבורסקאים המעלימים את חברי הגלם כדי ליצור מחסור מלאכותי ולהרויח בעלית מחירים אפשרית. בבית החרושת לעיבוד עורות דוב גלאור נמצאו גלמים (לא מוחבאים) לייצור עור עליון 35 אלף זוגות נעליים ועור תחתון לייצור 17 אלף זוגות נעליים. כן הוסבר, שאם גמר העיבוד אפשר להגשים תוך שבוע ימים, בזמן שהנהלת החברה סחבה את העניין חדשים.

עברו יותר משבועיים. הירכב מנגנון פועלים, נתמנה קומיסר ממשלתי ועדיין אין לראות סוף להשלמת העבודה.

תורת האומה

דין אוהד וממושר

„לעתים היה נתיב הים לחיפה מסוכן לא פחות משוהה בגבגב“, אומרים הימאים של הצי המסחרי, התובעים את אות הקוממיות. הם קיימו את הקשר היחיד עם חוץ לארץ (בדרך הים), היו נתונים לסכנת מיקוש והסיכונים.

כאשר פנו למוסדות המוסמכים, נתקבלה תשובה אדיבה: „הננו להודיעכם כי בק" שתכם נמצאת בדיון אוהד“ (הנמשך זה שלוש שנים וחצי).

המעמד השני

בחורה לא מחכה

עולה מעיראק, בן 28, התפרץ לחדר מנהל המנהל בו הוא יושב כשנה, שיכר שולחן וכסא, שפך קסת דיו על מסמכי המנהל. התוצאה: מעצר צבאי-למסדרה.

סיפורו של העולה (לפני בית הדין): „אני מצאתי בחורה. אני רוצה להתחתן איתה, היא רוצה להתחתן איתי. היא גרה בבית במ" עברה עם עוד חבורה שלה. אני בחרתי עם עוד ארבעה חברים. אי אפשר להתחתן ככה. באתי אצל מנהל המנהל ואמרתי לו: אני רוצה להתחתן. תן בשבילי שיוכן! באתי עוד פעם. לא היה. עוד הרבה פעמים ולא היה. פעם היה ואמר: לסוכנות אין עכשיו שיוכן, חכה! מה זה חכה! מה זה חכה, חכה, חכה? בחורה לא מחכה. היא מתחתנת. נכנס אצלי הכעס בראש ועשיתי רעש בחדר האדון המנהל. אחר כך באו שוטרים הרבה.“

באו אצלי ושאלו: אתה ששברת? אמרתי: כן. אמרו: למה? רוצה להתחתן עם בחורה שלי, ואין שיוכן. אמרו: אין דבר, עכשיו תקבל שיוכן ממשלתי. אמרתי: בחיי האבא שלכם? העלו אותי לכוננית שלהם, והביאו אותי לשיוכן שלהם. זה שיוכן לא טוב. לא נותנים לצאת. שופט בית הדין הסכים עם העולה, הח" זיר אותו לשיוכן בלתי-ממשלתי.

ים

הספן לא נשא את

אביו של סלבדורה אוליבירו היה בעל שתי ספינות משא שהפליגו, מדי שבועיים, מנאפולי האיטלקית לג'ניורק האמריקאית. למרות רטינותיו של סלבדורה בן ה-15 נאלץ ליהפך נער שפן על אחת מאניות אביו, כדי להשתלם (לפי רצון האב-הספן) בספנות. התוצאה: תוך 5 שנים היה סלבדורה קצין ים ראשון מוסמך.

„אני באמת בסדר“. אחר שרות בצי המלחמתי האיטלקי, בימי מלחמת העולם השנייה, נתייד סלבדורה עם מלאגני ההעפלה הארצישראלית, סייע לעליה ב"י. לבסוף השיקע בארץ, נשא אשה יהודיה.

כאשר סרנו לקבלו, אחר מלחמת העצמאות, לצי המסחרי, חשב שהפגם בו, יצא לאולפן לעברית, רכש את השפה תוך שלושה חודשים, נבחן, ליתר בטחון, בבחינת קציני הים הממשלתיים. אך כל אלה לא הועילו לספן הגבוה והחייכני. הוא נדחה בכל מקום, למרות הבטחותיו שכל מאווי בספנות „אני באמת בסדר. לא מסתובב בבתי קפה. לא שותה. יש לי רק דרך אחת: מן הבית לאי ניה, מהאניה לבית.“

אחר שסלבדורה לא זכה בזכות בחירה לכנסת השנייה „מה הוא רוצה פה? שילך למיעוטים!“ נואש לחלוטין, הפך רב חובל של ספינת דיג בת 450 טון. מצפה לנס: מינוי בצי המסחרי.

דרכי חיים

שוקולד אל-חומי

הטעם הטוב של חוץ לארץ, זה חלומם של רוב הצעירים בארץ, הוא מנת חלקן, כמעט לחמן החוקי, של עשרים בחורות המשוחרות יום יום בטלפון עם ארצות שמ" עבר לים. הכוונה לסלפוניסיות בדואר וב"י רדיו המקשרות את ישראל עם ארצות אירופה ואמריקה.

עבודה זאת יצרה ידידות קולית בין הטלפוניסיות כאן לבין חברותיהן מעבר לים. אך מכולן היו הסימפסיות ביותר נערות שחויי. הטלפוניסיות משני עברי הים למדו ביניהם הרבה: אלה על אורח חייהן של חברותיהן בשווייץ, ואלה על צנע ועל חום

(ומי יודע על מה עוד דיברו שם?). יום אחד קיבלו הבחורות הישראליות, בדואר יפו, שני ארגונים מיסודיים. בפניהם היה מחסן שלם של שוקולד ועוד מצרכים שאיש לא יוותר עליהם אלא אם כן יש לו אולקוס. במקום חלה התעוררות רבה, הבחורות התאספו לשיבה דחופה. אחת מהן, כפי הנראה פעילה באיזה שהוא חוג, ידעה מיד להציע: להקים ועדה. הועדה עבדה, דנה, והתכנתה נתגשמה כעבור כמה ימים: שני ארגונים של עונבים, מתנה נגדית מאת הסלפוניסיות בישראל לחברותיהן בשווייץ.

מארכ השדודים

עד לפני חמשה שבועות עמד אופנוע כחול בחדר המדרגות של בן-עמי חפשי, חשמלאי חרש-אלם, שחיכה לרשיון תנועה. לבסוף קיבלו, בתוספת מספר: ת 14873. אחר שהספיק להשתמש באופנוע (בעבודתו במחלקת המאור של ציריית תל-אביב) משך שלושה שבועות, נודדו גנב, שלא התחשב במומו של בעל האופנוע, שיכר את מנעול האופנוע, נעלם יחד עמו.

חפשי התקשר עם המשטרה, עקב אחר כל האופנועים שחלפו על פניו בכבישים, נואש. אם לא יוחזר האופנוע, ירכוש אופניים.

בן-עמי חפשי, חשמלאי

כל השדודים, התאחדו

יסע באוטובוס. הסיבה: המחיר הגבוה (400 ל"י לפחות) של אופנוע חדש (או ישן). אולם בינתיים הציע חפשי, הסובל ביותר מגניבת אופנועו, פתרון לכל שדודי האופנוע: עים: ארגון בעלי אופנועים, שחבריו יארכשו לכונניות גנבי האופנוע, יעצרום, יבטיחו כי כל בעל אופנוע יוכל לישון במנוחה.

המטפלת לא מ'הירה

גוכבד פומרנץ, בת 8, מרחוב העבודה בתל-אביב, העסיקה במשך כמה שעות 20 שוטרים שיצאו לחפשה על שפת ימה של יפו, בתוך סירות על פני הים, שלחו הודעות לכל התחנות עם תיאור הילדה הנעדרת. בינתיים חזרה הילדה הביתה, הלכה לישון, מבלי שאיש יודיע על כך למשטרה.

למחרת היום קראו תושבי הארץ בעתור גים על ילדה שנעדרה, משכו בכתפיהם, אמרו משהו בגנאי המטפלות: „המטפלות הללו, אסור לשלוח ילדים עם מטפלות“.

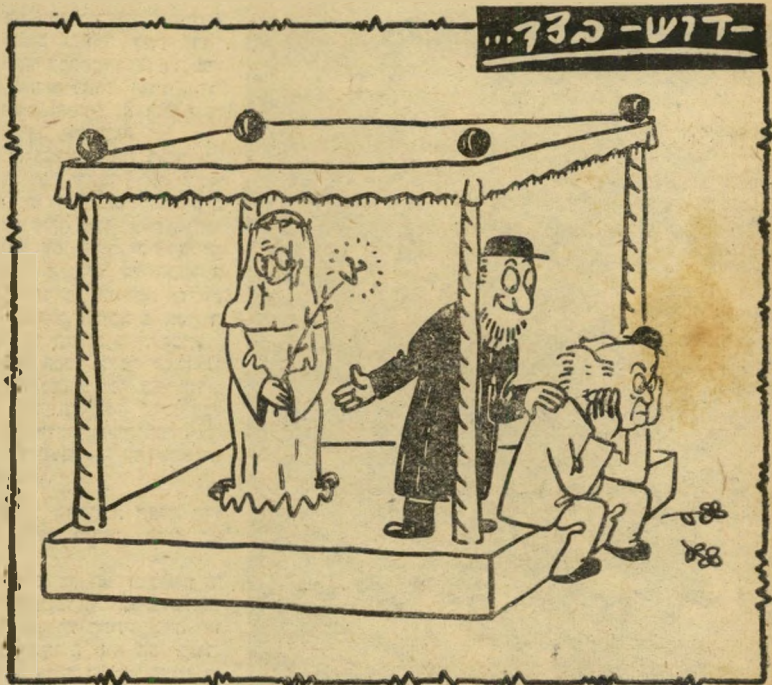
24 שעות אחרי כן חזרו העתונים על היר דיעה בדבר הילדה שטרם נמצאה: יוכבד יצאה עם חברות, בהשגחה מטפלת, להתרחץ בים, ערכה טיול לאורך שפת הים ההומה, איבדה את קבוצתה, הצטרפה לקבוצה אחרת. המטפלת של יוכבד פתחה בחיפושים וכעבור שעותיים הועיקה את המשטרה.

בינתיים התחברה הילדה לקבוצה אחרת שחזרה לתל-אביב עם המטפלת החדשה, לא התרגשה כלל. המטפלת לא מ'הירה, הביאה את כל הילדים לביתה, יצאה עם הילדה לטיול וקרוב לחצות הביאה אותה לבית הוריה.

אך לא עלה על דעת אף אחד להודיע למש"טרה על הימצאה של הילדה ולא עלה על דעת המשטרה לשלוח שוטרי לבית ברובוב העבודה כדי לברר את הדבר.

הרבה רעש וקונצים

כשיצחק מנול אסטרין אוכל את ארוחת הצהריים, כל אדם יכול לראות אותו ולדעת מה תפריטו. כל אדם יכול גם לראות את יצחק מנול כשהוא הולך לישון או קם בבוקר. יצחק מנול לא איכפת לו, לא היה יכול להימנע מראות זאת.

שלושת האחים שהחלו בניצול אינסטיבי של ימי החופש על ידי התמסרות למוסיקה, הבר או מלחמה בחלק זה של העיר. אדון רייס סוכן ומתווך דירות, מרכיב משקפיים ולבוש אלגנטי, התפרץ לדירה וקבע כי שלושת האחים הם דגנרטים מחוסרי כל כשרון מר סיקלי, וכי הוא עצמי, שלקח חלק פעיל ב"גוגנספריין" (אגודת זמרה — ערב לכל שבוע) במאינץ במשך 18 שנה, בקי בענינים אלה ויודע כמה מוזיקה הכנה. ביחס לאקורדיוניסט קבע אדון רייס כי מוטב שיסע לקיבוץ: "זה מתאים להם".

אחר כך, אהבה. ילדת הוגנרה ובת טובים, בילתה לאה דנקו את שנות המלחמה במחנות ריכוז. עם השחרור גילתה כי כל קרוביה הושמדו, העפילה לארץ ישראל, בארץ התחנתה, התקבלה לקיבוץ בדרום, ללדה. לפתע הפכה האוירה דחוסה, זכרון נעוריה המבהיקים (בבדופסט) עלה בזכרונה: בתי קפה מהודרים, מחזרים ואולמות ריק קודים. דרך מקרה נפגשה בדוד רוסו, בחור שחרר, חר, זריו ונעים הליכות שמקצועו רקדן. היא נטשה את הקיבוץ, למדה, אצל רוסו,

גם ישראל היא בסוריה
עזאם באשא. מזכיר הליגה הערבית, יצא לתורכיה, נחשעב בסוריה, לקח חלק בפתיחת תחנת השידור הצבאית הסורית, השמיע כמה דברים על גבולותיה האמיתיים והנצחיים של סוריה. עתה הגיב אלג'יל אלג'ידי (הדור החדש), בטאון המפלגה הסורית-הלאומית, הדוגלת באחדות ערבית מהפרת עד הגילוס, בהריפות יתירה, שילח את עצמו בעזאם: אחר הערה אירונית כי מזכיר הליגה הס-

כי יצחק מגדל נר במקום ציבורי, ליתר דיוק: על הספסל הראשון מצד ימין בגן הציבורי שברחוב גרוזנבה בתל-אביב. על הספסל התקין לו גגון מקרשים, עלים ונייר אריזה מוקשה. מעל לכל זאת הניח כמה אבנים גדולות למען לא יעוף הגגון עם הרוח. הוא גר במקום זה מלפני פסח. קודם לכן היתה לו דירה אחרת: בתא הנהג של מכונית משא, בשדרות רוטשילד המפוארות. אלא שלבעל המכונית היה הרגל לא יפה, שהפריע ליצחק מגדל: כל בוקר, בשעה 2 בדיוק, היה יוצא לעבודה ומסלק את הדייר.

אולם יצחק מגדל, בעל הזקן השחור מתולב שערות השיבה, זוכר זמנים שהכל היה שונה. הוא זוכר כיצד עלה ארצה ("מתי? נו... זה היה אחרי הפוגרום הגדול בקישינב... הכתוב שזה היה לפני מלחמת העולם הראשונה, זה מספיק") מפולין, עבד במקצועו מילדות: חקלאות, שמר את שדות ויכרון יעקב ופתח חקיה.

אחרי זה באה המלחמה. היהודים החלו עוזבים את הארץ. יצחק מגדל נסע לקפריסין, מצא עבודה בחווה, הסתדר. כך עברו 30 שנה. עד אשר באה אליו בשורת קיבוץ הגלויות. הוא עזב את המעט שהיה לו בקפריסין ועלה (שנית) לארץ היהודים. אלא שהפעם לא היה צעיר יותר. הוא תר את הארץ ולא מצא מקור, מלבד כמה אנשים נכבדים שלא נזכרו בו. הוא כתב לקרובים באמריקה, אך לא קיבל תשובה.

"הם כנראה כועסים עלי שלא נסעתי צימם לשם כאשר עזבתי את פולין", הוא מסביר. משהו שלח אותו למושב זקנים, אך יצחק מגדל לא תיבב את הרעיון. כעבור זמן קצר הוצא משם, כי "עשיתי הרבה רעש וקונצנים, לא כמו שאר הזקנים".

וממה מתפרנס, בכל זאת, הזקן השובב? "העזרה הסוציאלית נותנת לי 4 ל"י כל חודש, וזה מספיק לי". והוא מראה את פרוסת הלחם השחור והמלפפון החמוץ המונח על "שולחן" — עתון פרוס על ברכיו. "ועוד דבר חשוב, שאסור לך לשכוח", מנחמים אותו המטיילים בנינה: "אין לך צרות עם דירות ואחה גם לא צריך לשלם שכר דירה". "כן, לצערי", הוא משיב.

השכנים במקום בוס, שלום

כאשר יונת השלום של פיקאסו ("היונה שעושה בוס") מגיעה לארצות ערב, היא מקפלת את כנפיה, הופכת חפרפרת, כי

תפק במדבר סיני והסכים לשייך את עזה, הנתונה לכיבוש מצרי, לסוריה, תובע העתון את עלבון אזורי הצפון הנמצאים למעשה בידי תורכיה, אך המהווים, להלכה תחום מחיה סורי. (האיבה הארוכה בין הסורים והתורכים בקשר לאיר זה היא, כידוע, אחת הסיבות להתענינות התורכים בישראל.)

ובכלל: "איננו מבינים מדוע כבוד הבאשא לא הגביל את סיריה גם ממזרח ובערב, שעה שלקח על עצמו תפקיד של מומחה בינ לאומי להיסטוריה וגיאוגרפיה".

כדי למנוע טעויות, פליטות-לשון ופספוסים הבל לעתיד, קבע העיתון, בשם מפלגתו, את גבולות סוריה, אחת ולתמיד: מהרי הטאורוס

יצחק מגדל

על ספסל בגן, סופן של צרות.

בצפון, עד תעלת סואץ בדרום. מהים החיכוך במערב ועד מפרץ פרס במזרח.

פנעים הרקדן שלי אקדה

ליד פתח בית השימוש בקיבוץ, בתגלים חיפה, היתה מונחת, מתפתלת בכאבים ושו"ת" דם, צעירה בלונדית פרומת לבוש. כמה דקות קודם לכן התרעמו צעירים לבושי הדר, שהסבו לשולחנות באולם רחב העשן של קיבוץ, על חוסר העניין בהופעות ועל כך שה"מספרים" המעניינים באמה, לאה דנקו ודוד רוסו, לא הופיעו משום מה.

לאה דנקו ודוד רוסו

בשולית של דם, סופו של דיקוד.

הערותיו של המומחה לזמרה הרגיוז את השלישייה. הם זרקוהו החוצה. מיד עם זה פתחו בתרגילים והפעם נשמע הד הנגינה ככל הסביבה, בפרט בזכות הטרומבון המי-לל. רייס ערך סיור אצל כל השכנים וגייסם לפעולה משותפת. ברגע מסוים עלתה תהלוכה של אנשים, נשים וטף לדירה שבקומה ג', חדרה פנימה ומסרה את האולטימטום: להפסיק או שיהיו מכוח. כתשובה השמיע שמואל זאבי סוף ארוך ורוטט — הפירוש היה ברור. רייס קפץ בזריות של גמר אל המוסיקאי הצ'עיר והוציא מידו את הטרומבון, השליכו אר-צה ותחל דורך עליו ברגליה השכנים עזרו לו במלאכה ומקץ כמה דקות דמה הכלי החיוני של התזמורת ללביבה שטוחה ועלובה (המחר 150 ל"י). בהמשך התיכוח נופצו שמשות, הושלכו אנשים ממדרגות וריס עצ' מו נלקח צ"י אמבולנס לבית החולים.

הארץ

מודעות מדבקות

כן גורמות המודעות הגדולות על סמי שלשול להרבה מקרי מחת מדלקת חמצי העיזור (הארץ).

עודד אמרנס, ת"א

במקום תוספת יוקר

החברה מוסיפה לפי שעה לשלם שכל לכל עובדיה (מעריב).

סובה גולדברג, ת"א

צעירה, זה!

ילדה צעירה, בת 51, נפצעה מיריות אלה (חרות).

משה גולדברג, ת"א

דרוש: מכרז

ייתכן שתושב פשרה לפיה ישלם האביר נאסף עד שתכרז האמיר תוסמין (הארץ).

נעמי קסטלן, פרנס'חנה

ביח"ר לבעלי חי?

בהעדר השקעות רבתי עשתה הממשלה וצנע חמורים כדי למנוע יצור מותרות (העולם הזה).

דוד ישראלי, ת"א

שביתת נשק?

ראש הממשלה פנה בסוף דבריו לכנסת בקוריאא לדחות את ההסתייגויות ולקבל את ההצעה של הוועדה (דבר).

חנה רבינא, גן-חיים

הספינה המעופפת

222 עולים הגיעו בדרך האויר ב"טרנסל-בנייה" (הארץ).

אבשלום אריאל, ת"א

מחסור בחשמל

מגן דוד אדום: הרצאה על הנושא: "עזרה ראשונה לאור הפצצה האסומית" (מדועה).

א. א. ת"א

את מלאכת הריקוד. תוך חדשיים הופיעה עמו בריקודים אקרובטיים.

אחר כך באה האהבה. רוסו, בן-ירושלים שחום, התאהב בבת בודפשט הבלגדית. עד שהופיע מהגנס ראשון באניה אמריקאית העוגנת בנמל חיפה, בן תערובת כושי, צחור שיניים, שכבש את לבה של לאה.

כאשר נודע לדוד רוסו שלאה עומדת להפליג לקפריסין, על מנת להינשא למהגנס, התחנן אליה שתישא, אך היא סירבה. ואו — שלף את אקדוחו ירה שתי יריית בחזה.

משטרה גניבה בטוחה

בחוגי המשטרה בירושלים נשמעו לחישות וניאור שוטרים מחייכים — אולם המקורבים לענין שמרו על הדברים בסוד. לא היה נעים שכולם ידעו. לא היה נוח שהדבר יפורסם. האסון לא היה גדול — אבל החיזוק שעלה על שפתיהם של השומעים לא גרם הנאה מיוחדת לסגן מפקד המשטרה במחוז ירו-שלים.

אריה לרמן, סגנו של מפקד המחוז, לוי אברהמי, חבר נען לשעבר, המפורסם בכוחו ובצינויות, היה בביתו בשבת אחר הצהרים. הבית, במושב הגרמנית, שימש אותו יום מטרה לגנבים. מדירתו של סגן המפקח המחוזי נגנב מכשיר רדיו.

לרמן לא נשאר זמן רב בלי מכשיר אל-חוט — המשטרה גילתה את הגניבה והמכשיר הוחזר לבית שבמושב הגרמנית. אך הסוד הסתנן החוצה, וחיוכם של יודעי-דבר רחב עוד יותר כשהתברר כי לא זו בלבד שסגן מפקד משטרת הבירה היה בביתו כשנגנבים הוציאו את הרדיו, אלא שגם כל ששת השוטרים הגרים באותו בניין היו אר-תה שעה בדירותיהם, ערים.

משפט

הטרומבון הפך לביבה

בוקר אחד הביא לביתו שמואל זאבי, חובב מוסיקה המתגורר ברחוב גורדון בתל-אביב, טרומבון. "יש סיכויים טובים מאד" אמר, "יש צורך כיום במנגני טרומבון יותר מאשר בכל כלי אחר". זאבי, שהתאמן במשך החזשים האחרונים באי אלה כלים, החליט סופית כי זה יהיה הכלי שלו. שני אחיו של זאבי מנגנים אף הם, באקורדיון ובכינור. אותו יום אחת הצהרים פתחה השלישייה בתרגילים וכתוצאה מזה נפצלו שלושה אנ-שים, נשברו שמשות, הווצקה משטרה. בסביבה גרים אנשים מוסיקליים, ביניהם רבים המבקרים בקונצרטים, מאזינים לרדיו, אך משפתת זאבי הוציאה אותם מכליהם.

סרטים

„אורח לא קרוא“

זהו, בלי הספק, הסרט הטוב ביותר על אודות הבעיה הכושית באמריקה שהגיע עד עתה מהוליווד. אף על פי שהוא יותר מותח מאשר מוזעזע, יותר פונה אל השכל מאשר אל הלב, הוא חורג מן המסגרת הרגילה, ביחוד בתפישת העמוקה של הדמויות, שהן, כאן, בהרבה יותר חיות מאשר בסרטים אחרים, כמו, למשל, פינקי.

הסרט, המבוסס על ספרו הידוע של ווי. ליאם פולקנר, מספר על לוקאס בושום, כושי דרומאי באימי, הנאשם ברצח אדם לבן. הוא נחשב בכלל העירוני והסתה מסור כנת לעריכת משפט לינץ, מאיימת על חי האסיר.

הכרזי אינו אהוד. ארבעה אנשים מחליטים לחקור את מסבות הרצח: צ'יק בן השש עשרה (קלוד גיאמאן) האהוב והי שא את הכושי הגאה בעת ובעונה אחת; דודו, גאבין (דוד בריאן), עורך דין הנאות, בלירצון, לספל בענין; בתולה זקנה חזקה אופי (אליזבט פטרסון) ידידה של אשתו המי נוחה של לוקאס; השריף המקומי (ויל גיר). הם מגלים, למרות שלוקאס עצמו, היחיד, בעל הכרת הכבוד העצמי המנופה, אינו עושה דבר להצלתו, שהנאשם הכושי חף מפשע. מצילים אותו ברגע האחרון, מביאים את הרוצח האמיתי אל כס המושפט. מה עושה את הסרט הזה כה שונה מן הסדרה ההוליוודית? ראשית וקודם כל, העובדה שלוקאס אינו מוגש ככושי שכולו טהור כשלג, הוא איננו דמות סימפטית לחלוטין. ארבעת האנשים אינם מצילים את חייו משום שהוא אהוד עליהם אלא משום שהוא „מפגשנו... לא לוקאס היה בצורה“, מתבטא אחד הגבורים, „אנו עצמנו היינו בצר“.

בן דודו, שכתב את התסריט, עקב בנא-מנות אחרי השיח והעלילה של פולקנר. קליינס בראון, במאי ותיק שסבב את הסרט באוקספורד, מיסיסיפי, עיר מולדתו של פולקנר וצלם אותו בכשרון ואהבה רבה. מרבית השחקנים המגלים בהצלחה נכרת דמויות מתקבלות על הדעת. כל אלה יחד תרמו את אחד הסרטים הטובים ביותר שיצאו מארצות הברית בשנים האחרונות.

„כי תאמיני לבעלך“

המהתלה של לורד ביקון מצליחה לש-אוב מנה גיושה של צחוק ממציבים מהת-ליים ישנים נושנים, בעזרת שחקנים שאינם צעירים ביותר. כיון שהתסריט כתוב באומ-נות (טכנית) והשחקנים יודעים את מלאכת הקומדיה, התוצאה היא מבודת, אך לא יר-תור.

הבעל הוא סוכן פרסומת אמיד (הכל כאן אמידים מאד או מיליונרים), וינסנס (פרד מקמארי), אשר אשתו פאולה (מדליין קאריו) נוטרת לו איבה, מחליטה לסדר אתו את החשבון, שוכרת שחקן צעיר שישב בשול-חן סמוך במועדון לילה, יקרץ לעומתה בעיניו, יחין אליה בלי הרף — הכל כדי להכעיס את בעלה. השחקן טועה בשולחן, עוגב על אשה אחרת, יוצא בשן ועין מתג-רה עם בעלה. בינתיים, מליונר לא צעיר ביותר, מתחלף בדמונה של פאולה בשחקן, היא מתחזקת אחריו במרץ, לעורר את קנאת בעלה, מעוררת את תמחון המיליונר (באדי רוג'רס) ואת סקרנותו.

בהמשך הקומדיה מסובכת העלילה מתוס-פיים השחקן גם ריטה גורנסון, גיטת פאר-לה, ולואיז בורט, בתפקיד מיליונרית יפה.

כאשר הענינים מגיעים לנקודת הרתיחה וגט נראה באופק, עולה כל התבורה על הנכבת ההולכת לרינו, עיר הגירושין. במשך הסרט על גלגלים, מסתור וכל בכי טוב.

גזר הדין

אם היתה דרושה הוכחה נוספת לערפל השורר במחוזות האמריקאים במה שנוגע לספול בגרמנים המנוצחים, הרי היא באה בצורת הסרט בן השננים של פאראמאונט. מה רוצה הסרט להגיד? שישנם גרמנים טובים וגרמנים רעים, כשם שישנם מנצחים רעים ומנצחים טובים והטובים בלב אינם תמיד הטובים באמת, כשם שהרעים הם לע-תים המנצחים הטובים האמתיים?

אלה הן כמה מן המסקנות שגזר הדין מגיע אליהן, כביכול. אך הוליווד מעולם לא הצטיינה בעמקות רעיונית רבה; מה נותר, איפוא, לאחר סלוק השיקולים השכליים? לא כלום. גזר הדין הוא סרט משעמם, דליל-

עלילה ומעורר צחוק דחקא בקטעים הדו-מתיים ביותר. אם אפשר לראותו עד תומו אין להסיק מן העובדה שהוא מבוים (על ידי לואיס אלן) בגאונות, או ששחקניו מצ-טיינים; עובדה זו יש ליחס למקצב ההר-ליבודי המהיר בו משחק ועורך הסרט.

מייגר רוברט לוסון (ריי מילגר) הוא עורך דין במדים, קטיגור במשפטי פושעי מלחמה נאציים. הודות לקסורגו התקיף מר ציא בית דין אמריקאי פסק דין מות על הג-נרל הנאצי שטיגמאן (ג'ון הויט), ביחוד מאחר שלוסון שם ללעג את עדת הסניגוריה האחת, צרפתיה יפה, תמיו דהליל (פלורנס מאלרי), האשים אותה בקיום יחסים עם הג-נרל בהיותו בחיל הכבוש הגרמני בצרפת.

לאחר מתן פסק הדין תוקפים את לוסון היסוסיים, האם שטיגמאן באמת אשם? בר-

„אורח לא קרוא“: ישוב החשבון בתולה זקנה חזקה אופי...

„אורח לא קרוא“: חיפוש הגוייה...לא טהור כשלג

דיפתו אחר האמת הוא נתקל בפרצופים שונים; יעקב מאירסון, (לודביג דונאט) מורה לעבירת גנותן מחסה בביתו לאמו של הגנרל (סיליה לובסקי). פליט שונא נאצים (גורברט שילר), גרמניה צעירה (ג'ון ג'פרס) ההרה לחייל אמריקאי (פרל ליס) ועוד ועוד. רבוי הדמויות הללו, שכולן שטחיות, רק מוסיף אבק על הערפל הרעיוני והאמנותי האופף את גזר הדין.

בדם כבשתיה

מלחמת האזרחים האמריקאית, אשר שם שה רקע למאות סרטי-עלילה והרפתקאות, משמשת באמונה גם את בדם כבשתיה המ-בויים בידי רוברט ויון אך המפיקה על ידי הבמאי הותיק ג'ון (עד הכדור) פורד.

במצר הגבול במערב הפרוע באותם הימים נמצא תחת פקודו של יאנקי שונא דרומאים (ג'ף צ'נדלר), אליו מגיע קולונל דרומאי (ג'ון קוטן) בראש קבוצת מורדים לשעבר. לאלה מגיעה, לפי פקודה מגבוה, חנינה,

לרוב אשה קלת דעת.

גולדה בודלאס, במדינת טקסס, לפני של-שום נאחת שנה. אינה נמצאת בסביבה זרה בסרטי המערב. מילדותה החלה מכשירה עצמה למשחק; למדה, לאחר שעות בית הספר, בו הצטיינה בלימודיה, באקדמיה דר-מסית. כאשר הגיע בא כח חברת הוליוודית לעיר מולדתה, הלכה לראותו, עשתה רושם טוב, נשלחה להוליווד למבחן, עשתה רו-שם מצוין, הוחזרה הביתה. הסבה: צעירה מדי. היא היתה בת שמונה עשרה, לא הת-יאשה, הציגה לראותה את גופה בהצגות-רביו

יתר פשוט: „סתם רעש“

כשהיה בן 16 החליט ארנולד שיינברג, יליד וינה, להפוך מוסיקאי מקצועי. תשע שנים לאחר מכן, ב-1899, השלים שישית מיתרים, ליל משתנה, קטע רומנטי ומלווד שהפך אחת מיצירותיו המקובלות על מבק-רי קונצרטים. גם המבקרים המוסיקאיים שיבחו את המחבר הצעיר.

מאותו זמן החל שיינברג מושך את תשו-מת לב הציבור, אבל ממגמה שונה. הוא הפך נביא המשחק האינטלקטואלי-מוסיקאי, אי, שעשה אותו למחדש המפולמם ביותר במאה ה-20.

„יפה או מכוער.“ שעה שמחברים את-ריים התפקדו בסולם המסורתי של שבעה טו-נים יסודיים (דו, רה, מי, פה, סול, לה,תי), החליט שיינברג לחקור סולם בעל 12 טונים (ז. א. הסולם הכרומטי המלא של אוקטבה). התוצאה צרמה את אוזני הקהל: „חסור הת-אמה“, הם אמרו, או, יותר פשוט: „סתם רעש“. אולם שיינברג עמד בשלו, הוקף מס-פר תלמידים מוכשרים. הגדרתו למוסיקה החדשה היתה: „מוסיקה השונה בעיקרה מכל מוסיקה קודמת, אך נשארת, למרות זה: מוסיקה“.

ב-1933 עזב את גרמניה הנאצית, המשיך בהוראה וחיבור בארצות הברית. מבקרים שהגדירוהו כמסייזן בעל חשיבות משנית, הו-ציאו אותו מכליו: „במקום להתעמק בתווי ולגלות מי אני השתדלו המבקרים, משך שנים, להפטר מהבעיות שהגשתי, בהכתיבם אותי בשם גנאי... וכל מה שהגשתי, טוב או רע, יפה או מכוער, רך או נוקשה, אמיתי או מזו-יף, היה ללא חשיבות.“

העתידי יכריע. משך 18 השנים הבאות חי שיינברג בארה"ב, הורה, בין השאר, במחלקת המוסיקה של אוניברסיטת קלי-פורניה המפורסמת. לעתים נגנו פסנתרנים את המוסיקה שלו, זמרים השמיעו את שיריו, תו-מורות ולהקות קמריות הציגו את יצירותיו הארוכות. אולם לכולם, מלבד מעריציו, נש-תמעה המוסיקה שלו כנוקשה מדי. אך שיינ-ברג לא נסוג מעולם ממלחמתו לקבלת שיטת 12 הטונים שלו.

אך דבר אחד ידע המחבר בודאות: המוסיקה שלו תהיה מקובלת, במקום או במאוזר. הד-רך: „להשמיע אותה (את המוסיקה) לעתים תכופות יותר“. כאשר מת החודש בלוס אנג'לס שעל חופה המערבי של ארצות ה-ברית, שבע ימים ומחלות, בגיל 76, השאיר ארנולד שיינברג את ההכרעה על טיב המו-סיקה שלו ועל טיבו הוא, בידי העתיד.

מה ידע סוקרטס?

כיוון הכלים על ידי המוסיקאים לפני הקונ-צרט הוא הצד היפה ביותר במאורע המכונה קונצרט. גם אחריו יש רגעים יפים למדי. למסקנה זו הגיעו הרבה אנשים. ביניהם: ג'ון בוינגטון (אור יום בשבת) פריסטלי, הסו-פר האנגלי הנוזע, בספרו האחרון, תענוג מוסיקלי.

„מספרים על אורח מאחת מארצות המזרח הרחוק שביקר בקונצרט סימפוני, כי התר-שם ביותר מהמבוא לקונצרט — כאשר המ-נגנים כיוונו את כליהם. אני סבור שהאיש צדק. היש משהו מעניין יותר, מפתיע יותר, מכיוון הכלים לפני הקונצרט? אף סימפוניה, אף קונצרט, אף פואימה סימפונית אינם מבי-יחיים רבות כל כך כאותו קטע בעילום שם: כיוון הכלים... לא איכפת לי היכן הדבר מת-רחש, במגרש מרוץ הסוסים או בריאל אל-ברס הול (אחד מגדולי אולמות הקונצרט בלונדון). מי הוא מבנגן, מוקיין או גדול הפ-סנתרנים בעולם. אך זה מוצא מאד חן בעיני כאשר התזמורת נכנסת לפתח ומתחילה ללח-ת את הפסנתר... סוקרטס היה יותר חכם ממני; אלכסנדר וקיסר היו שמות יותר גדולים ממני; שקספיר היטיב לכתוב ממני. אולם להם לא היה מושג על זה. מעולם לא שמעו, כיצד נכנסת תזמורת לתוך הקדנצה של הפסנתר... אחרי קונצרט טוב, ולא חשוב כלל כמה טוב היה הקונצרט, העיקר שהוא כבר חלף, ואי-נני מוכרח עוד לשבת בשקט, אני יכול להת-נוע באופן חפשי, לדבר, לצחק, לעשן ואולי אף לאכול ולשתות משהו. אולם המו-סיקה השאירה בי משהו, אני מרגיש עצמי רע-יך לעולם. האנשים מוצאים יותר חן בעיני, בעצם, זו הפעם הראשונה ביום שאני יכול לסבול אותם. עוברים ושבים נראים בעיני כמכרים; מכרים נראים כידידים; והידידים נראים כקרובים במיוחד ללבי.“

למה לא רק כך?

קובץ כתבים (147 ע') — סגן אלדד פן — הוצאת מסדה (750 פרונות)

בראשון לאפריל 1928, חודשיים אחר שאכל פה, הצייר שנתפרסם בתמונותיו התנכיות, שב ארצה עם אשתו אסתר, נולד להם בנם השני: אלדד. שיבתה של משפחת פן ארצה, מעבר אירופה, בה הוצגו תמונותיו של אבא פן שהקנו לו שם עולם, לא היתה מקרית: כבלידת הבכור, איתאל, ב-1922, רצתה משפחת פן כי גם הבן השני יוולד בארץ.

משך תשע השנים הבאות בילתה משפחת פן רוב ימיה בגניבה של שווייץ. אלדד הקטן, שאמר בהיותו בן ארבע: "אבא, פה (בגניבה) יפה מאד, אולם כשהחזרנו הביתה לירושלים, אנשק את קירות הבית שלנו" שינה בגיל שבע את דעתו והחל דובר צרפתית עם אחיו וכותב שירים באותה שפה. או הוחלט לחזור ארצה, כדי למנוע את הפיכת הצבר לצרפתי.

כשהבן נערי הארץ, בני משפחות טובות, עבר גם אלדד את שלושת השלבים של גמי נכיה, צופים ופלמ"ח (כולל הכשרה), אלא שאחר שנת פלמ"ח נעזמה (ומקשה במעט עליידי מסעות מייגעם) בעיצוב ובית השיטה ארץ משהו: פרצה מלחמת ישראל-ערב. אחר שירות ב"פתח" הגלילית ובפלוגת המות של "הראל" הירושלמית, צורף קצין הקשר אלדד לשורות 33 מכונות המשא 191 המשווריינים שפרצו ב-27 למרס 1948 לגוש עציון. כשהחזרה השירה נתקלה במחסום נבי דניאל. קצין הקשר הצעיר (20) היה באחד מארבעת משורייני הפלמ"ח, בעלי פסי הויהויה הלבנים, שפרצו את טבעת המצור וחזרו לגוש.

בעיצוין המוקפת בילה אלדד את ארבעת הימים האחרונים של שנתו 1949, את 44 הראשונים של שנתו 20. כאשר נבדעו מגיני עציון בצהרי ה-13 במאי, שמרו אנשי הפלמ"ח על נשקם, פתחו באש כשהלגיון הפיר את הבטחתו, התייר את שדידת ורצח הנכנעים. אחר שאולת חמושתם יצאו הלוחמים לקרב פנים אל פנים, נפלו שדודים. בין הנופלים: אלדד פן, בן 20 שנה ו-44 יום, קצין קשר פלמ"ח, שראש המטה הכללי העניק לו, אחר מותו, דרגת סגן צה"ל.

אך אלדד פן לא היה לוחם בלבד, הוא הצטיין גם בכתביה. בקובץ כתביו, שהוצא לזכרו, כונסו רשימותיו, יומנו, מכתביו.

המסקנה הברורה, הבולטת, מדבריו: אלדד פן ידע, כשם שידעו חבריו הטובים, לקראת מה הוא הולך. עוד במאי 1947 הוא הגיב על מאמר אשמות המפא"ית, המסבירה (חצי שנה לפני מלחמת ישראל-ערב) כי הנוער מתחיל לשאול שאלות: כיצד יכולה דרך ה"ריקבן" להביא גאולה? לדעת אלדד, האמת יונה במאד: הנוער אמנם שואל, אך אחרת: למה לא "ריקבן"?

* לפי הוראות השלטונות הבריטיים צובעו כל המשוריינים היהודיים בפס לבן רחב שהיקף את אמצע המשוריינים. ההסבר הבריטי: למנוע את הרושם המשוריינים הם בריטיים. ההסבר היהודי: סיוע בריטי לערבים, להקלת זיהוי המשוריינים היהודיים. המשוריינים (קופסאות סרדינים) בפי יושביהם, היו חזירים לכדורים. השפעתם היתה בעיקר פסיכולוגית.

* ביניהם: מתתיהו ("מתתי") סוקניק, אחי הרמטכ"ל, שנפל (עם מטוסו) אחר הבריחה שני מטוסים מצריים שהפציצו את תל-אביב.

אורחים, מלכים ופרחים

אחר שמקבל הפנים הרשמי של עיריית ניו יורק סיכם את ההוצאות על גייר קונפטי, משמרות כבוד וצפירות אניות, הגיש חשבון עבור שתי קבלות פנים שערכה העירייה לאחיו: לגנרל **דונלדס מק-ארטור**, מפ"ק הצבא במזרח הרחוק, בעל חמשת כוכבי הכסף, שהודה מתפקידו — שמונת אלפים שלוש מאות ושמונים לירות; **לורד בן גוריון**, ראש ממשלת ישראל, במסע הדולרים — אלפיים מאתיים וחמישים לירות בלבד.

אולם בכך לא נסתיימה פרשת מק-ארטור. הוא היה עדיין בחייו: אחרי נאום תוקפני נגד שלום פיוס עם הקומוניסטים בקוריאה הוכרזו הגנרל ואשתו (השניה), **ג'ין**, הג'ונס, שהיו 13 שנה, כ"זוג הנשוי המאושר ביותר בארצות הברית"; במקום השלישי זכה מתוך ישראל-ערב ובעל פרס נובל **ראף ראף באנק**, אחר 21 שנות נשואים.

אך גם **לורד בן-גוריון** לא יצא מהחדשות: אחר נצחון מוגבל בבחירות לכנסת השניה זכה בהצלחה נוספת: ספרו "ישראל במערכה" ששלוש מהדורותיו בישראל אולו, תורגם לאידיש, הופיע בניו-יורק.

שלושה שבועות אחר הירצחו של **עבד-אללה אבן חוסיין**, מלך הירדן וצאצאה השלושים ושמונה של פאטימה בת מוחמד, נביא האיסלם, עדיין מלאה עתונות העולם

עיל ושינוי מקומם, פחות כרים בכתפיים ותיקון המכנסים בחלקם העליון והתחתון גם יחד.

כשיעקב **גרי**, שר המסחר והתעשייה של הממשלה היוצאת, שמע את תוצאות הבחירות לכנסת השניה (בארצות הברית, מקום שהוא מגייס דולארים למיליוה העצמאות) לא הגיב, אך ידע כי תוך חודש יטוש את הממשלה, שלא איפשרה לו לפתח את מלאו כוחו בהבראת המשק. אמר גרי למקורביו (אחר ששר האוצר ושרת העבודה נטלו ממנו את אנפיו העיקריים — יבוא ובנייה): "צריך לשמור מאד על השלט ששל משרדי, עוד מעט יקחו גם אותי".

אחר שנציגה המיוחד של איראן, **ראזא ספינידה**, נטש את ירושלים ונחת בניו יורק, גילה את אחת הסיבות להחזרתו מבירת ישראל: למרות ששכב כחודשיים בבית החור לים, לא טרח משרד החוץ הישראלי לשאול לשלומם וכשיצא — לא שיגר לו איחולי חיים למה או, לפחות, זר פרחים.

בים, ביבשה ובאוויר

כוב הופ יצא לדייג והושלך עלידי גלי מים זועפים מסירתו, שהוסיפה, מצדה, מכות מספר על ראשו. אחר שטבל שלוש ארבע פעמים במים, משו אותו חבריו. אמר "אד מירל" צי הדייג, הנושא ששה כוכבי פה, שהוענקו לו עלידי חבריו הדייגים: "אני צריך לקבל שבעה כוכבים בזכות שנרשבת, הרי רכשתי בכך נסיון רב בשירות צוללות".

אלדד פן: בן 6' ו-18 צרפתי הפך צבר

אך, בכל אופן, לא נטש אותו חוש ההומור שלו והוא הביע את צערו ש"אפילו שם למטה (במים) לא הצלחתי לדוג כמה דגים". כשאייזיק **שטרן** הופיע בירושלים, משך כה נגנתו אליהם, שנדחסו באולם "אדיסון". אחת המאזינות עלתה אחר הקונצרט לבמה, בקשה להצטלם עם שטרן. הכנר סרב: הוא דתי ואינו מצטלם עם נערות. במיוחד, לא בירושלים, המקודשת. אך כשהמאזינה לא וזה מקרבתו הסכים, חבש, לשם פיוס קדושת העיר, כיפה.

כששב **מאירק שגאל** לצרפת מצא תעסוקה מיידית: ציור קיר במנזר צרפתי. הנושא: אחד ממאורעות חיי ישו, כפי שהוא מהואר

* פורטרט שצייר אביו, אבל פן

דני דוברסון צרפתייה רכשה חיבה

בברית החדשה. כוכבת הקברה הצרפתי, **דני דוברסון**, רכשה בקולה העמוק והעצוב את חיבת הקהל באירופה ובארצות הברית (על סמך תקליט 1.80). השבוע הוכתרה הזמרת הגבוהה (מטר), הלוכשת פשוטות והנמנעת מעדיית תכשיטים, כ"בעלת הכתפיים הנאות ביותר בעולם".

צ'רלי צ'פלין השוהה, לשם ביקור ממור ש, בעיר מולדתו לונדון, הסביר לעיתונאים שראיינו אותו, כי אינו קומוניסט, ויתר על: כן: אינו מתעניין בפוליטיקה כלל. הסיבה: "אני בעל מקצוע מכובד, אני מוקיון".

כש"פוקס המאה העשרים" החליט להסריט מחדש את אוהל הדוד תום קבע הסרטה צב"עונית, מוסיקלית וריקודית. לבסוף בחר גם בגיבורת הסרט: **בטי גרייבל**, בעלת הרגליים הרקודות (והנאות).

כאשר פצצות אטום רוסיות נוסו, החדוש, במחזו סיניאגאן שבסין של **מאן טסה-טונג**, החליטו השלטונות לפרסם הודעת הסבר: "שלוש התפרצויות הרגעש ארעו בסניאגאנג". מומחים תמחו לשמע הודעה זו, חזרו ועיינו בספרי השימוש שלהם, גילו כי אותו איזור נקי, לחלוטין, מההרגעש.

געשני פחות היה חלקו של **פלמירן טו-דיאטלי**, ראש המפלגה הקומוניסטית הארץ-טלקית שקיבל השבוע, אחר שניסו (בשנת 1948) להתקשקש שלוש פעמים בחייו, מתנה ממפעלי סקודה הצ'כיים: מכונית בעלת זכור בית בלתי חדורה לכדורים. אמר המנהיג הקרמוניסטי: "זאת הוכחה נוספת ליכולתה התעשייתית של מדינה קומוניסטית צ'כיה".

כש**פרנסיסקו פרנקו**, רוזן ספרד, הצטרף השבוע, עם שיחות ארצות הברית-ספרד, למערב, נהנו מכך דווקא פועלי ספרד. ההסבר: גיוס אלפי פועלים להארכת מסלולי הנחיתה בשדות התעופה הספרדיים 1600 מטרים ל-2400, כדי לאפשר המראתם (וחנייתם) של מפציצים כבדים ומטוסי סילון (אמריקאיים). עם גבור מעשי הרצח במרחב החלו שלטונות ארצות הברית חוששים לגורל **אורל הארימן**, שגירורו המיוחד של נשיא ארצות הברית לאיראן כמתווך בסכסוך הנפט. לבסוף החליט השירות החשאי האמריקאי להרכיב משמר ראש, שיצטרף לשגריר הטס בין טהראן ללונדון, ללא חיפוי מיוחד, טרף נוח לקלעי קנאי פידאואן איטלאם.

חולמת על נקמה

רומנים

במקום אשרתים, עגבים

אין להכחיש את הדבר: יגור דימיטריץ' גלומוב הוא מנוול, מנוול סימפטי, נחמד ומלבב. הוא ידע את דרכו בעולם של אז (רוסיה הצארית לפני 100 שנה) שאינו שו" נה כל כך מהעולם של היום. יגור (אברהם חלפין) רוצה לעשות קריירה. בהיותו פיקח הוא יודע שלכך אין צורך בשכל. יש צורך בפרוטקציה. מה עושים כדי להשיג פרוטקציה? נכנסים ל... לא! המפלגות לא היו קיימות אז. במקומן יש סינטורים, גנראלים, ריאקציוניים, אנשי חברה. כל אחד מהם יכול להשיג ליגור משרה טובה שאין צורך לעבוד בה, נדוניה שמנה עם ובלו עלמה נחמדה מצורפת אליה.

הבעיה העיקרית היא לשכנע את הדוד העשיר לגשר מעליו את בן חסותו הקודם, קצין הפרשים הלבוש לתפארה, ולקבל אותו, את יגור, כבן חסות. בעזרת קריקטורה עול-בנית מצליחה המזימה: הדוד (יהודה גבאי) מקבל את יגור אל לבו עד כי הוא מבקש אותו לעבד על אשתו הצעירה (שושנה ברנע) כדי להצילה ממעשים נחפזים עם משרתים, פושעים פליליים ועוד. חוץ מזה כותב יגור חוברת ריאקציונית עבור הגנרל (שמחה צחובל) יחד עם דברי התשובה האנטי ריאקציוניים של גורודולין הליברלי (יעקב איינשטיין). בקיצור, הוא תופס את העניין. ויחד עם העניין את הנדוניה: בעזרת כל ההמצאות ובעזרת מגידת עתידות משוחזרת הוא כובש את ידה (אם כי לא את לבו) של היורשת החמודה.

אלא שגם יגור לומד שאין לשחק באהב-תה של אשה. ביחוד כשלאשה יש, לרוע המזל, שכל. קליאופטרה, הנודדה-אהובה, מגלה את יומנו הפרטי של המנוול, מפרסמת אותו כנקמה, כשנודע לה שהוא המיר את אהבתה בנדוניה.

בסוף בא הכל על כנו. המנוול מודה בנחלתו, משכנע את הכל שכדאי להתעסק עם מנוול פיקח ומועיל במקום עם אדם ישר וטפח. מוסר ההשכל ועתיד הנדוניה לוטים בערפל.

אלכסנדר אוסטרובסקי, מגדולי הדרמטורגים הרוסיים במאה הקודמת, לא רצה לייצור מחזה בעייתי עמוק. הוא הסתפק בגי-לוי כמה אמיתות אנושיות, תאר את חול-שת האדם באהבה סלחנית. התיאוריה היסודית

אברהם חלפין, יהודה גבאי
לאשה היה שכל, לרוע המזל

דית, שהחברה הרעה יוצרת את האדם הרע (ולא להיפך) מפוקפקת קצת. כמו תמיד, כשתיאטרון הוותיקים מציג טיפוסים יהודיים או רוסיים, מצליח אהל בחכם והוא פתי לתת תמונה משכנעת.

הבובות אינן מאכזבות

מה היה קורה לוא דוד המלך היה בחור ישיבה, מצוייד בארבע כפפות, יידישה מאי מע ואף ארוך ומדבר אידיש? את זה — ועוד כמה עלילות מאותו סוג — מראה שמחה שווארץ הפרינאי בתיאטרון הבובות שלו. מי שאוהב לשמוע אידיש (ויש להנחית, אידיש טובה) ימצא בודאי שעשוע רב בכח-גיתו. יש הומור בגלית הגדול והשמן, המדבר פלישתית אידישית, והדומה עד להפליא לגיגורם שיכור של העיריה היהודית. אולם מי שקשה לו ליהנות מצלילי שפה זו, יתאכזב.

לא מאכזבות: הבובות עצמן. הן מצויירות על ידי מארק שאגאל, מצטיינות באותו חן גלותי כתמונותיו המפורסמות.

נצל את ההזדמנות

1 = 2.80 \$

הבטח חלק מחסכונותיך לפי השער הרשמי של
רכוש מ'צ שטרי חסכון צמודי דולר

המכירה
בכל הבנקים

המידה המקסימלית המותרת כך:
לכל מבוגר: 250 = 700 \$
עד גיל 18: 100 = 280 \$

אמנות
ביצירות מפורסמות

32

תמונות
בצבעים עם
הסבר מקיף
מחיר 850 פרומה

ספר האמנות המפואר לנוער
יום הופעתו 10.8.1951

להשיג אצל מוכרי ספרים וכל סניפי
פילם חברה לפרסומים בע"מ

טיול העונה
5 ימי נופש

במימי קפריסין, רודוס
והים התיכון

באנית הנוסעים

נגבה"

21.8.51 עד 25.8.51

כדי להגדיל עד למקסימום את נוחיות הנוסעים ולהשוות לטיול אופי של מסע נופש ומרגוע שקט, ובאותו הזמן מעניין וגורם הנאה עמוקה, הוגבל עד למינימום מספר המשתתפים בטיול.

להרשם מיד אצל:

גלוב

תל-אביב, רחוב הר סיני 2
חיפה, ככר חיאט
ירושלים, מלון המלך דוד

פאטרא

תל-אביב, רחוב נחלת בנימין 63.
חיפה, שער פלמר 3.

ירושלים, הרצל פינת שטראוס.
נתניה, "הלפיד", רחוב הרצל.
ראשון-לציון, סוכנות "מסדה".
חדרה, "עם הספר", טלפון 101.
רחובות, מרכז גייטמן, רחוב הרצל.
הרצליה, מ. אונג, מכשירי כתיבה.

תיאליזין!	תיא לי...	תיא...?	??!??
תיאליזין - סי שערות עם כולסטרין - מרחיק קשקשים וסחוק את השער			

השאלה היתה, מי עדיף: נסט או חמש? רות? ההחלטה: להשאיר את חמש הלירות בכיס ואת נסט בכפר-סבא. בכל זאת השיגו הנערים תוצאות נאות. אחות אינה יריבה. שושנה צולף

בנות חיל ההספקה
כמו כלום, כמה בנים פספוסים.

גם הסכים לבוא ארצה, על מנת לאמץ את השחינים המקומיים, כי: בכנרת יותר חם.

צבא

החילות לא סחבו

חיל ההספקה של צה"ל השתעמם בתפקידי חיל הספקה (הדואג, כבכל צבא אחר, לדלק, מזון וציוד), החליט לערוך יום ספורט. סרן שלמה (סלומון) אדיר, קצין הספורט החילי, זכר את יום הצהלה שערך לצה"ל לפני חמשה חדשים (העולם הזה 697), קבע

(חיפה) ועליו פיגור (תל-אביב) נפגשו שוב במשחה 100 מטר חזה. צולף, בעלת השיא הארצי לנערות, ניצחה בכל הופעותיה בשנים האחרונות. עליזה קיוחה לנצח את שר שנה. אך שושנה לא נטתה להפסיק את שרת נצחונותיה. התוצאה: שתיקן הגיעו יחד (בזמן 1:42:0 דקות).

לאחר ההתחרות הסבירה שושנה: זה בגלל איזיה (המאמן החתיק של מכבי חיפה). את שלושת השבועות האחרונים בילתה עליזה בחיפה והתאמנה בחסותו של איזיה. אך שושנה לא נואשה. סוף סוף, כמה זמן

הספורט... שחקני קבוצות... רחובות, קהל גבירות... רת מלובשים בלבן. המניע... הטנים של אגודת ימק"א ומרכז מ... פורט, ארווין שאל שמרון, המופיע מחוץ למגרשי הטנים בבתי המשפט כפרקליט המדינה, לערוך התחרות.

כדוריישנה לא עזרו. כמחצית ממאה שחקני הטנים, המאורגנים בשתי הסקציות, משתייכים למועדון הספורט השוכן בקטמון, לשעבר מרכז תחילת ערבים אמידים. למר עזון, ירושת החברה הגבוהה הבריטית בימי המנדט, חברים הקונסולים הזרים ואישי ציבור ירושלמיים הרוקדים בצוותא, משחקים פינג פונג וביליארד, מתחרים בטנים.

הטנים הפך מונופול קשישים בירושלים וגילם הממוצע של המשחקים, בכל אחד משלושת מגרשי הבירה, הוא 35 שנה. לא נמצאו צעירים חובבי טנים, למרות שההוצאות נמוכות למדי (11 ל"י לשנה, מלבד תשלום סמלי נוסף עבור זכות משחק).

בין המשחקים בתחרות בלטו גיורי בר-טה, חבר המיק"א, והיגין בריטנפלד, חבר המועדון. ברטה, 36, יוצא הונגריה, ממושקף וגבה קומה, השולט בשלוש לשונות (צרפתית, רוסית וכמובן, הונגרית). הוא טכנאי לפי מקצועו, שנתגלה על ידי מנהלו בעבודה, מרדכי פינברג (חבר הנבחרת הישראלית לטנים שולחן), והועבר לירושלים. כאשר ברטה אחז במחבט, נוכח לדעת ששכח הרבה ממה שלמד באגודת מט"ק בבודפשט. אם כי עסק בספורט מגיל עשר, הרי חמש השנים שבילה בסיביר, בהם שיחק בכדורי

כאשר עלה בשנת 1938 לארץ-ישראל נכנס כשחיין מצטיין לברית-מכבים-עמידי ול-עבודה חקלאית בחדרה וזכרון-יעקב. הוא הסתגל לתנאי הארץ, אירגן את סקצית השי-חיה המפותחת ביותר במדינה, עסק בהדרכה והקנה את תורת השחייה לאלפי בני נוער בברכת גן-הדסה, בתל-אביב.

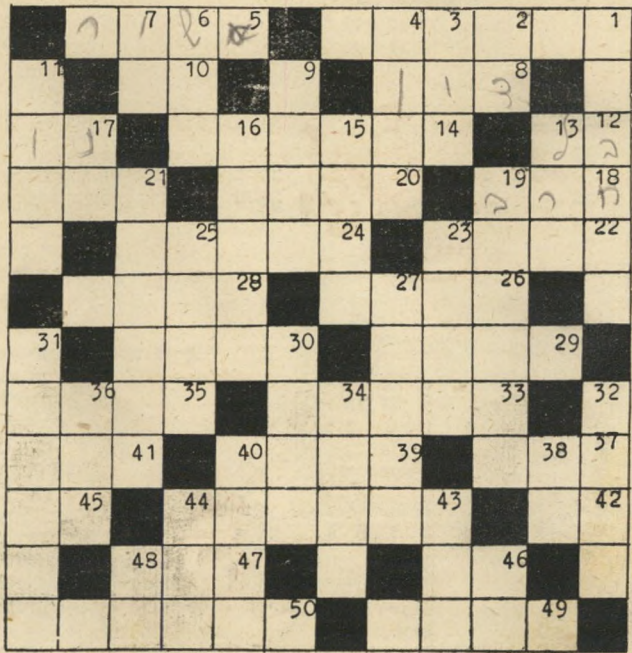
הוא שיחק בקבוצה הראשונה של ברית-מכבים-עמידי בכדור מים, קבוצת כדוריד וטנים שלה. בשנת 1947 שבע הדרכה, התי-גיים למשטרה. מאז לא נגע במכשיר ספורט (חוץ מביום הספורט השנתי של שוטרי ישראל), החליף את המים בבגיון, את המחבט במכונת משטרה. אך גם הוא הוכיח, הש-בת, כי טרם שכח מה עושים במחבט.

חשבון מס. 79

(ערוך עפ"י מתכונת הכתיב המלא)
מאוזן: (1) חכ"ת מסיעת מפ"ם; (5) מת-גדר בלבוש; (8) נוזל לכתובה; (10) אחרית מדון; (12) משתה; (14) אליה כנענית; (17) מלת זרז; (18) כלי זין; (20) תבלין למאכל יבש; (21) משטר; (22) מפורסם; (24) דרגת קצונה; (26) ברה; (28) פחד; (29) חלקת אדמה; (30) סופר צרפתי בעל אבא גוריו; (33) גאותן; (35) לא מעט; (37) מדינה בחד-שות; (39) עץ; (41) עולם; (42) רעל; (43) כנוי מליצי לאנגליה; (45) אלו; (46) שאינו כבד; (47) חול; (49) בית; (50) ישוב בעמק. **מאוזן:** (1) מדינה בלקנית; (2) מחצית מולד; (3) תווה; (4) תכונת הישר; (6) אם שושלת דוד בן ישי; (7) סוג; (9) טוב יותר; (11) מדרון; (13) לחלוחית; (15) חלק התנין; (16) דרגה פקודית; (17) עמוד נוזלים; (19) ועידה; (21) מכה; (23) בעל חי עוקצני; (25) כעסה; (27) שם אחר ליעקב; (30) גרוש; (31) תהלוכה; (32) מחבל בכלכלת המדינה; (34) קרקס חיות; (36) שמה הקדום של עירק; (38) גבוה; (40) בני הנוער; (43) רבו של שמואל הוראה; (44) בעל שלושה מימדים; (46) משכן לצפור; (48) מורה.

פתרון תשבץ [78]

מאוזן: (1) עירק; (4) שערוריה; (10) מה; (11) יט;

עד כמה שאתה זוכר?

1. (1) חכ"ת מסיעת מפ"ם; (5) מת-גדר בלבוש; (8) נוזל לכתובה; (10) אחרית מדון; (12) משתה; (14) אליה כנענית; (17) מלת זרז; (18) כלי זין; (20) תבלין למאכל יבש; (21) משטר; (22) מפורסם; (24) דרגת קצונה; (26) ברה; (28) פחד; (29) חלקת אדמה; (30) סופר צרפתי בעל אבא גוריו; (33) גאותן; (35) לא מעט; (37) מדינה בחד-שות; (39) עץ; (41) עולם; (42) רעל; (43) כנוי מליצי לאנגליה; (45) אלו; (46) שאינו כבד; (47) חול; (49) בית; (50) ישוב בעמק. 2. (1) מדינה בלקנית; (2) מחצית מולד; (3) תווה; (4) תכונת הישר; (6) אם שושלת דוד בן ישי; (7) סוג; (9) טוב יותר; (11) מדרון; (13) לחלוחית; (15) חלק התנין; (16) דרגה פקודית; (17) עמוד נוזלים; (19) ועידה; (21) מכה; (23) בעל חי עוקצני; (25) כעסה; (27) שם אחר ליעקב; (30) גרוש; (31) תהלוכה; (32) מחבל בכלכלת המדינה; (34) קרקס חיות; (36) שמה הקדום של עירק; (38) גבוה; (40) בני הנוער; (43) רבו של שמואל הוראה; (44) בעל שלושה מימדים; (46) משכן לצפור; (48) מורה.

(ג) יוסף ירון,
(ד) אברהם

שלוש
(38) שני אלופי צה"ל
שלא שינו את שמר
תיהם לעבריים, הם:

(א) הנספח הצבאי בצרפת,
(ב) ראש אג"א,
(ג) סגן הרמטכ"ל,
(ד) ראש מה"ד.

(39) שחקן-מלח שנשט את אניית הטילים
שלו כשקמה סערה בים התיכון הוא:

(א) לורנס אוליבייה,
(ב) פרנק סינטרה,
(ג) ברט לנקסטר,
(ד) ארול פלין.

(40) פאולה בוגוריון ציוותה על רופא ישראלי, שהוא בעלה של אחת הבאות, להוריד את זקנו האדום:

(א) שושנה פרסיק,
(ב) שושנה דמארי,
(ג) גולדה מאירסון,
(ד) מרים ירון.

(41) הגנרל האמריקאי שהשווה אנשים לפרות שהעיקר להעמידן במקום הנכון, הוא:

(א) ברדלי,
(ב) ואן-פליט,
(ג) אייזנהאור,
(ד) מרשאל.

(42) איש צבא שמת השנה והביע את דעתו כי "האנשים הפשוטים הם חזירים" היה ממוצא:

(א) ישראלי,
(ב) ספרדי,
(ג) אנגלי,
(ד) רוסי.

(43) חבר כנסת שויתר על משכורתו מתוך שחשבה לגדולה מדי, הוא:

(א) עדה מימון,
(ב) תופיק טובי,
(ג) שלמה לביא,
(ד) ישראל רוקח.

(44) המלכה, ששמעה לאחרונה שירי אהבה מפי בעלה בנאפולי היא:

(א) סורייה,
(ב) נארימן,
(ג) אליזבת,
(ד) איזבל.

(45) לאות כבוד מצרי, על שם פואד הראשון, זכה החודש:

(א) חיים וייצמן,
(ב) פרנסיסקו פרנקו,
(ג) עבדללה מלך הירדן,
(ד) חואן פרון.

(46) מפקד צבא שנוהה, לפי השמועה, על ידי גיס פלגשו, הוא מפקד צבא:

(א) ארצות הברית,
(ב) פולין,
(ג) אורוגוואי,
(ד) סוריה.

(47) להקמת מקלט אטומי בביתו הקציב 300 אלף לירות:

(א) מאי טסה-טונג,
(ב) הרי טרומן,
(ג) יוסף סטלין,
(ד) אלסיד דה-גספרי.

שראליים לא הסתעצמאות, נשלח אליהם

גריגורה, מרים ירון,
(ג) פרץ ברנשטיין,
(ד) יעקב מרידור.

(26) כשר-חוז אוהב ריקוד ידוע:

(א) הרברט מוריסון,
(ב) משה שרת,
(ג) דין אצ'יסון,
(ד) ג'ורג' בידו.

(27) ראש ממשלה במרחב שהוחלט לציב את פסלו ב

אחת מככרות בירת זרצו הוא:

(א) תופיק אבו-אל-הודה,
(ב) ד"ר מוחמד מוסאדק,
(ג) דוד בן-גוריון,
(ד) מוסטפה אל-נחאס.

(28) אדיב שישאקלי, הרמטכ"ל הסורי, הסתיר כי בעל הציד הבא לא יוכל לערוך מהפכה בטוריה:

(א) פצצה אטומית,
(ב) 10 רובים,
(ג) חטיבת שריון,
(ד) טייסת מטוסי סילון.

(29) חוץ מאחת קיבל פלמיר טוליאטי, ראש המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, את כל המתנות הבאות:

(א) סירת מנוע,
(ב) ארגז גבינה,
(ג) אקדח תופי,
(ד) שתי מכונות תפירה.

(30) חבר כנסת שנתפרסם בעניבתו האדומה, הוא:

(א) תופיק טובי,
(ב) זכריה גלוסקא,
(ג) נחום גיר,
(ד) אליעזר לבנה.

(31) גדול זרי הפרחים בהלווייתו של ארנסט בוין היה של:

(א) אליהו אילת,
(ב) פארוק,
(ג) עבדאללה,
(ד) הארי טרומן.

(32) מיליון הדולאר רים הראשון מהכנסות מחזהו היו בקופתו של:

(א) אהרון מגד,
(ב) ארתור מילר,
(ג) אריה להולה,
(ד) ויאן פאול סרטור.

(33) משה סנה הופיע, בהיותו ראש המטה הארצי של ההגנה, לביקור בכלא עכו כשהוא מחופש כ:

(א) הון,
(ב) שוטר,
(ג) פלאח,
(ד) חשמלאי.

(34) משה פיאדה, יד ימינו של טיטו, עזר סק בשעותיו הפנויות ב:

(א) ציור,
(ב) צייד,
(ג) דיג,
(ד) שחייה.

(35) חבר הכנסת הראשונה שבחדר עבודתו תלו תמונות לנין וסטאלין היה:

(א) אריה בן-אליעזר,

שומאן,
(ד) מוחמד סלאח אל-דין.

(16) מארבעת ראשי המדינה לא עבר אחד בלבד ניתוח בזמן האחרון:

(א) יוסף טיטו,
(ב) פרנסיסקו פרנקו,
(ג) חואן פירון,
(ד) מוחמד ראוה פחלאווי.

(17) למחרת הגישו את כתב ההאמנה ח"ה ציר ישראל בברית המועצות, ד"ר אלישיב, ב:

(א) אדמת,
(ב) שפעת,
(ג) צהבת,
(ד) שעלת.

(18) כאשר אברהם הרצפלד, אוהב ההתיישבות העובדת, הנך את תחנת השאיבה המרכזית בנגב, החזיק ביו:

(א) מפתח ברזים,
(ב) עגבניה,
(ג) עט נובע,
(ד) כובע טמבל.

(19) חבר הכנסת היחיד שהספיק לשאת בעתודות, אליהו לנקין, ידוע כ:

(א) ראש לח"י,
(ב) קריין תנועת המרי,
(ג) מפקד אלטלנה,

(20) לרשיון דייג בקנדה זכתה ישראלית בעלת שם, שהיא:

(א) שושנה אבן,
(ב) מרים ירון,
(ג) גולדה מאירסון,
(ד) שושנה דמארי.

(21) כמטופל במספר הילדים הגדול ביותר (שבעה) בן חברי הכנסת הראשונה, נתגלה חבר:

(א) הסיעה הספרדית,
(ב) הפועל המזרחי,
(ג) מפא"י,
(ד) מק"י.

(22) כאחראי ישיר להחזקת 15 מורי ריקוד במוסד ציבורי נחשב:

(א) יגאל ידין,
(ב) טריגוזה לי,
(ג) פיוס ה"2,
(ד) גורדון קלאפ.

(23) מלך אירופי שנאסרה עליו רכישה של שתי תענוגים על ידי ממשלה זרה, הוא מלך:

(א) אלבניה,
(ב) יוון,
(ג) פינגד,
(ד) שבדיה.

(24) ממכונית פתחה נגנב מכשיר רדיו של:

(א) דני קיי,
(ב) אבא חושי,

(2) אנקורה ברלין.

(5) לכרטיס חבר של האגודה המקצועית של מחברי פמונים זכה נשיא:

(א) ישראל, צרפת, ארצות הברית, פאראגוואי.

(6) חבר הכנסת יוסף סרלין נתקבל ביחס מיוחד במקסיקו בגלל שנחשב ל:

(א) מהנדס אמריקאי, (ב) ציר הלבנון, (ג) עתונאי צרפתי, (ד) שגריר ישראל.

(7) אשת נשיא שזכתה שכוכב ייקרא על שמה, היא:

(א) ורה וייצמן, (ב) בס טרומן, (ג) אוויטה פירון, (ד) מישל אוריוול.

(8) אבא אבן, שגריר ישראל בארצות הברית, נעזר בעבודתו ב:

(א) עפרון אטומי, (ב) כסא על גלגלים, (ג) מזכירה כושית, (ד) נהג ערבי.

(9) טירון פואר נימק את סירובו להופיע בסרט חדש של "פוקס המאה העשרים" בגלל הופיעו בפעם הרביעית, סרט אחר סרט:

(א) בלי גופיה, (ב) במכנסים מהודקים, (ג) כשווד דרכים, (ד) עם אווה גרדנר.

(10) מנהיג ישראלי השקול, לדעת עתון ערבי, כנגד מאה מנהיגים ערביים, הוא:

(א) מנחם בגין, (ב) משה סנה, (ג) חיים וייצמן, (ד) פנחס רוזן.

(11) עבור הצגת מהוהו, "בערבות הנגב", באוסטרליה גבה יגאל מוסנזון:

(א) פרקר 51, (ב) טרקטור, (ג) קרייזלר 1950, (ד) מחרשה מכנית.

(12) כחובב לבנה ארמנית, נתגלה:

(א) דוויט אייזנהאור, (ב) יגאל אלון, (ג) וייליאם סרוויין, (ד) יצחק שדה.

(13) כאוהב סרטי מיקי מאו, תואר ב"פי אשתו:

(א) פיליפ פטן, (ב) פרנקלין רוזבלט, (ג) דוד בן-גוריון, (ד) פארוק.

(14) סופר עברי ש-

